

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4
Inledning.....	5
Lag om skydd mot olyckor.....	5
Bakgrund.....	5
Olycksproblemet.....	5
Den enskildes ansvar.....	6
Kommunens ansvar.....	6
MRFs uppdrag.....	7
Risker i vårt samhälle.....	8
Räddningstjänstuppdraget.....	8
Lokala olycksrisker.....	8
Framtida räddningsuppdrag.....	9
Olycksstatistik över Medelpad.....	9
Brand i byggnad.....	10
Brand ej i byggnad.....	11
Trafikolycka.....	11
Utsläpp av farligt ämne.....	12
Drunkning/-tillbud.....	12
Hot om suicid.....	13
I väntan på ambulans (IVPA).....	13
Stora olyckor och samhällsstörningar.....	15
Naturoluckor.....	15
Skogsbrand.....	16
Dammbrott.....	16
Spridning av farligt ämne.....	16
Omvärldsanalys.....	17
Brand i byggnad.....	17
Brand ej i byggnad.....	17
Trafikolycka.....	18
Utsläpp av farligt ämne.....	18
Drunkning/-tillbud.....	19
Mål.....	20
Nationella mål.....	20

Handlingsprogram för räddningsinsats, 2016-19

Vision	20
Dimensionerande olyckor	20
Säkerhets- och prestationsmål	20
Brand i byggnad	21
Skogs- och markbrand	21
Trafikolycka	21
Drunkning	22
Suicid	22
Sjukvårdshändelser - I väntan på ambulans (IVPA)	22
Farliga ämnen	23
Funktionsområde Naturolyckor	23
Ledning av Stora olyckor	24
Organisation av skadeavhjälpande arbete	25
Kompetenser	27
Räddningsstyrkornas förmåga	28
Alarmering	36
Varning och information till allmänheten	37
Räddningstjänst under höjd beredskap	37
Kvalitetssäkring av räddningsinsatser.	38
Samverkan	39
Bilaga 1– Insattider	40
Bilaga 2 Gränsdragning för kommunalt- och statligt ansvar inom vattenområdet.....	42

Förord

Den 1 januari 2004 trädde lagen om skydd mot olyckor i kraft. Lagens intension är att minska antalet olyckor och dess följder genom att dels utpeka ansvar för att förebygga och hantera olyckor och dels genom vilka sätt detta ska göras på. Enligt lagen ska alla kommuner utarbeta handlingsprogram för skydd mot olyckor. Kommunen kan välja mellan att ha olika program för det förebyggande arbetet och för räddningstjänstens operativa verksamhet, vilket är fallet i Medelpads kommuner. Dessa två program är viktiga källor för att utveckla Medelpads kommuner som trygga och säkra ställen att vistas och bo.

I Medelpads har Sundsvall, Timrå och Ånge kommuner tillsammans med Medelpads räddningstjänstförbund likartade handlingsprogram för förebyggande arbete. Samarbetet mellan kommunerna Medelpad inom skydd mot olyckor och krishantering är - sedan flera år tillbaka - god, och de två handlingsprogrammen utgångspunkt är att fortsätta utveckla detta samarbete.

För räddningstjänst gäller ett gemensamt handlingsprogram för alla kommuner som Medelpads räddningstjänst arbetar för. Medelpads räddningstjänstförbund har utarbetat dessa handlingsprogram och i nära samarbete med medlemskommuner samt länsstyrelse, kommuner med gräns mot Medelpad övriga intressenter för i Sundsvallsregionen.

Vår vision i arbetet med skydd mot olyckor är *Ett tryggt och säkert samhälle*.

Måluppföljning av handlingsprogrammen redovisas årligen till kommunfullmäktige och Medelpads räddningstjänstförbunds direktion.

Pirjo Jonsson
Ordförande

Per Silverliden
Förbundschef

Sammanfattning

Handlingsprogramet inledande kapitel beskriver olycksproblemet i allmänhet och vilket ansvar som kommunen har i Lagen om skydd mot olyckor (LSO). Här beskrivs även uppdelningen mellan de två handlingsprogram som finns i Medelpad – ett för räddningsinsats och ett för olycksförebyggande arbete. I handlingsprogram för räddningsinsats så behandlas LSO områdena rörande samordning, undersökning och räddningstjänst.

I det efterföljande kapitlet så redovisas lokalt de risker som finns i det geografiska området Medelpad med dess kommuner Sundsvall, Timrå och Ånge. Här visas en att trafikolyckor, brand och i-väntan-på-ambulans (IVPA) är de mest förekommande larmen. Efter de mer förekommande olyckstyperna som har lett till räddningsinsats så redovisas en bild av risker för större olyckor som känns angelägna i Medelpad. Här kan nämnas naturolyckor, skogsbrand dammbrott och spridning av farligt ämne som potentiella händelser vilka Medelpads Räddningstjänstförbund (MRF) behöver ha förmåga att hantera.

I handlingsprogrammets tredje del så finns de mål som MRF ska uppnå. Dessa är angivna som nationella mål och säkerhets- och prestationsmål. MRF har även en vision i arbetet med skydd mot olyckor vilket är *Ett tryggt och säkert samhälle*.

Den avslutande delen behandlar hur organisationen för skadeavhjälpande arbete är. MRF har en stark operativ beredskapsorganisation med en god geografisk fördelning i Medelpad. Med 16 heltidsanställd personal varav 2 i beredskap dygnet runt fördelade på 2 brandstationer. Därutöver så finns beredskapspersonal på 9 platser i Medelpad. Organisationen leds av räddningschef i beredskap (RCB) och har ett inre befäl på 90 sekunder för att snabbt leda hela organisationen räddningsinsatser på övergripande nivå. Utöver MRFs egen skadeavhjälpande organisation så finns ett antal samarbeten med andra aktörer. Här kan nämnas ett nära samarbete med SOS-alarm, gränslös samverkan med intilliggande räddningstjänst samt avtal med Landtinget Västernorrland för i-väntan-på-ambulans.

Inledning

Lag om skydd mot olyckor

Bakgrund

Den 1 januari 2004 trädde lag om skydd mot olyckor (LSO) i kraft samtidigt som räddningstjänstlagen från 1986 upphörde att gälla. I lag om skydd mot olyckor tydliggörs att kommunerna ska styra sitt arbete för skydd mot olyckor med målstyrning utifrån nationella mål. Styrningen ska ske genom handlingsprogram, dels för räddningstjänst (uttryckande verksamhet) och dels för olycksförebyggande verksamheten.

Detta handlingsprogram utgör ett övergripande dokument som beskriver räddningstjänstens mål och verksamhet samt de risker för olyckor som kan leda till räddningsinsatser. Programmet anger även räddningstjänstens egen förmåga samt förmåga att i samverkan genomföra räddningsinsatser. Handlingsprogrammet fastställs av Medelpads räddningstjänstförbunds politiska ledning - direktionen. Direktionen består av ledamöter från kommunfullmäktig i kommunalförbundets tre medlemskommuner – Sundsvall, Timrå och Ånge- och därmed finns en tydlig styrning från folkvalda i kommunerna.

Handlingsprogrammet ska även utgöra ett instrument för uppföljning och utvärdering av Medelpads räddningstjänstförbunds uttryckande verksamhet varför målen som sätts eller förmågor som beskrivs är mätbara.

Olycksproblemet

Olyckor är ett omfattande samhällsproblem. Skadorna av olyckor omfattar allt från dödsfall till lindriga skador på människor samt egendoms- och miljöskador. Olyckor är kostsamma för samhället, vare sig det är personer, egendom eller miljö som skadas.

Skador medför inte bara lidande utan även stora samhällskostnader. Den totala samhällskostnaden för skador av olyckor ligger nu årligen i Sverige på ca 80 miljarder kronor. Motsvarande kostnad för år 2005 var 59 miljarder kronor. Varje dag, året om, skadas tolv människor så allvarligt att de avlider och över 400 människor behöver läggas in på sjukhus för vård till följd av skador.²

Olyckor drabbar oftare äldre, funktionshindrade och människor med missbruksproblem. I viss utsträckning, exempelvis trafikolyckor, är unga människor överrepresenterade. Det finns även en tydlig tendens att män är mer drabbade av olyckor än kvinnor (undantaget fallolyckor). Geografiskt så har lands- och glesbygd ett större problem *per capita* i alla olyckstyper, vilket särskilt bör beaktas då LSO föreskriver att invånare ska ha ett likvärdigt skydd mot olyckor. I statistiken som visas senare i detta handlingsprogram så ser vi att samma tendens – större tätorter är mindre drabbade av olyckor per capita är lands- och glesbygd. Samma tendenser finns i hela Sverige. Utan att gå in på det djupare så är varje människas riskbild individuell, baserat på demografiska faktorer. Det är även utifrån varje individs egen förmåga som möjligheterna att undvika och hantera olyckor utgår ifrån.

För att skapa förmågor rörande skydd mot olyckor så måste vissa generaliseringar och antaganden göras. En sådan generalisering, framförallt rörande bränder och fallolyckor, är att fler äldre människor förväntas i framtiden bo kvar i villor eller lägenheter och få mer hjälp med vardagssysslor genom hemtjänst och hemvård. Vetskapen om att det är framförallt äldre som omkommer eller skadas i bränder samt genererar egendomsskador är en dimensionerande faktor för räddningsinsatser. Villor och flerfamiljshus har långt från det inbyggda skydd som exempelvis ett äldreboende har då de krav som ställs i på byggnader skiljer. Efter flera år av minskade omkomna i brand så kan det ökade antalet äldre människor som bor kvar i villor eller flerfamiljshus försvåra denna tendens. Detta är utmaning som kommunens räddningsinsatser och förebyggande olycksarbete måste hantera.

I handlingsprogrammet för olycksförebyggande arbete förtydligas dessa utmaningar mer, och, även där, eftersträvas att hitta ett arbetssätt som motarbetar olyckstendensen. Detta handlingsprogram och dess förmågebedömning har sin huvudsakliga utgångspunkt i genomförda räddningsinsatser.

I handlingsprogram förebyggande arbete så utgår målen framförallt från personskadestatistik, dvs. antalet skadade och döda i olyckor. Dessa överensstämmer ofta inte med räddningsinsatser. De olyckor som genererar flest döda per år är exempelvis suicid och de olyckor som flest människor skadas av är fallolyckor. Dessa är sällan förekommande räddningsinsatser. I vissa fall finns även en samstämmighet mellan hög frekvens på skador, döda och räddningsinsats, ett exempel på det är trafikolyckor som är både en vanlig orsak till personskada och en utav de mest förekommande räddningsinsatserna för kommunal räddningstjänst. De olyckor som i övrigt genererar mest larm är brand och i-väntan-på-ambulans (IVPA). Brand i sig är inget stort personskadeproblem i Sverige, kanske tack vare att relativt stora satsningar görs för att minska dessa personskador. Brand är dock fortfarande ett stort egendomsskadeproblem, vilket också är dimensionerande rörande förmåga i detta handlingsprogram. IVPA är *de facto* ingen räddningsinsats utan är ett larm som kommer från Hälso- och sjukvårdslagen. Samhällsnyttan då kommuner bistår landsting är dock stor, varför viss förmåga för dessa larm även behövs planeras tillsammans med landstinget i detta handlingsprogram.

Planerandet för sällan förekommande olyckor är kanske det svåraste olycksproblemet att skapa förmågor för. Då det annars går att basera förmåga på statistik så är det svårare här. Samtidigt är betydelsen av räddningsinsatsen aldrig så stor som när samhället störs allvarligt av det som inträffar. Tolkningar och antaganden måste göras i detta avseende, även om vissa statistiska underlag, riskanalyser, klimatscenarios och kommunala risk- och sårbarhetsanalyser finns och kan ligga till grund för den kommunala förmågan. Kommunens lednings- och samverkansförmåga kring omfattande räddningsinsatser är kanske den mest betydande faktorn att beakta då detta olycksproblem förmågebedöms och målsätts. Detta konstaterades som en brist i kommunal krishantering vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) utredningen av skogbranden i Västmanland sommaren 2014.¹

Sammanfattande kan konstateras att för att få bättre bukt med olycksproblem krävs både effektiva räddningsinsatser och ett brett förebyggande olycksarbete.

Den enskildes ansvar

Lag om skydd mot olyckor är tydlig med att huvudansvaret till skydd mot olyckor alltid åligger den enskilde. Den enskilde är i detta sammanhang såväl privatperson som företag och åläggs dels att alltid larma vid händelse av eller vid risk för en olycka samt att för egen del hålla ett skäligt skydd mot brand och annan olyckshändelse. En räddningsinsats ska alltså i så hög grad som möjligt föregås av att den enskilde har påbörjat räddningsarbetet samt tidigare ämnat förebygga den uppkomna skadan.

Kommunens ansvar

I Lag om skydd mot olyckor så ges kommunen ett stort ansvar. Kommunerna Sundsvall, Timrå och Ånge har tillsammans ett kommunalförbund - Medelpads räddningstjänstförbund - där delar av lagen om skydd mot olyckors uppgifter finns delegerat.

Medelpads räddningstjänstförbund har fått uppgiften, styrt av förbundsordning, att genomföra räddningsinsatser vilket kopplas i lagen om skydd mot olyckors kap 3 § 7 att *en kommun ska ansvara för räddningstjänst inom kommunen*. Detta handlingsprogram är således det som LSO i kap 3 § 8 anger att "en kommun ska ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I programmet ska anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att göra sådana insatser."

För att årligen styra verksamheten gör Medelpads räddningstjänstförbund en verksamhetsplan - Mål och resursplan. Mål- och resursplanen ska harmonisera mot de nationella, säkerhets- och prestationsmålen i detta handlingsprogram.

¹ <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/27590.pdf>

MRFs uppdrag

Nedan anges det lagen om skydd mot olyckor uppdrar kommunen. I detta handlingsprogram är det punkterna 1, 4 och 5 nedan som behandlas, medan övriga uppdrag tas upp i handlingsprogrammet för olycksförebyggande verksamhet som respektive kommun i Medelpad har utarbetat tillsammans med Medelpads räddningstjänstförbund.

1. Samordna

Kommunen ska samordna det olycksförebyggande och skadebegränsande arbetet med flera aktörer inom såväl offentlig förvaltning, näringsliv samt organisationer och frivilliggrupper.

2. Underlätta för den enskilde

Kommunen ska vidare underlätta för den enskilde att själv bidra till sin säkerhet genom rådgivning, information och utbildning.

3. Tillsyn

För att kontrollera lagens efterlevnad ska kommunen utöva tillsyn. Tillsynen ska vara behovsanpassad och i första hand riktas mot mer riskfyllda byggnader och anläggningar.

4. Undersöka

Kommunen ska i skälighetsomfattning efter en räddningsinsats undersöka olyckan, dess orsak, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

5. Räddningstjänst

Räddningstjänst är samhällets stöd till den enskilde vid olyckshändelse eller överhängande fara för olyckshändelser, för att förhindra och/eller begränsa skador på människor, egendom eller miljö.

6. Sotning och brandskyddskontroll

Kommunen ska föreskriva hur sotning ska ske.

Andra styrande dokument rörande skydd mot olyckor och samhällsstörningar

Kommunal plan för räddningsinsatser vid Sevesoverksamheter

Planen beskriver hur Medelpads Räddningstjänstförbund kommun hanterar skyldigheterna enligt Lag (1999:381) och Förordning (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Oljeskadeskyddsplan

Beskriver hur kommuner hanterar sanering av oljepåslag

Riktlinjer för tillsyn

Beskriver hur brandtillsyn planeras.

Tillsynsplan

Beskriver hur Medelpads Räddningstjänstförbund planerar brandtillsyn på årsbasis.

Ägaruppdrag

Beskriver hur Sundsvalls, Timrå och Ånge kommuner ser att Medelpads Räddningstjänstförbund ska utvecklas.

Lagen om brandfarliga och explosiva varor

Förvaring av brandfarliga och explosiva varor

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Reglerar kommunens arbete inför och vid samhällsstörningar – förebyggande och krishantering

Plan och bygglag

Reglerar hur samhället bygger och planerar på ett säkert och hållbart sätt.

Risker i vårt samhälle

Räddningstjänststoppdraget

Begreppet räddningstjänst avses enligt LSO 1 kap. 2 § och har syfte att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Den enskilde har ansvar för sin egen säkerhet, skyldighet att själv förebygga och förbereda samt ansvara för att ha en egen förmåga vid en olycka.

För att inleda en räddningsinsats krävs det att de fastställda kriterierna enligt 1 kap. 2 § LSO är uppfyllda:

Räddningsinsatsen kan utföras av kommunal- eller statlig räddningstjänst, beroende av vad olyckan omfattar. Statlig räddningstjänst ansvarar för följande områden:

För övriga räddningsinsatser ansvarar den kommunala räddningstjänsten.²

Lokala olycksrisker

Genom att utforma risk och sårbarhetsanalyser (RSA) kan de inblandade aktörerna lättare skapa en tolkning av hur ett möjligt olycksscenario skulle kunna fortgå och på så sätt förbereda sin verksamhet därefter. RSA:n uppdateras allt eftersom nya risker i samhället tillkommer eller förändras. Efter att ha betraktat de upprättade risk och sårbarhetsanalyserna för Medelpad görs en sammanställning av de lokala olycksriskerna. Många av de betraktade riskerna har samma riskbild över hela landet medan vissa är mer anknytna till det lokala området. De risker som betraktas vara likartade över hela landet är exempelvis trafikolycka, långvarigt elavbrott samt pandemi.

I Medelpad förekommer 29 verksamheter som är klassade som ”farlig verksamhet” på grund av den stora riskfaktorn som verksamheten medför (se Bilaga 1, tabell 1). Riskerna kan exempelvis vara hantering av farliga ämnen eller risk för dammhaveri vid de dammar som finns i Medelpad.³

Under 2006 genomfördes en undersökning av transporter av farligt gods i landet vilket påvisade att antalet transporter inom och genom Medelpad var förhållandevis hög. Detta kan ha stor påverkan av ett stort antal verksamheter som hanterar farliga ämnen, men även förbipasserande transporter.⁴ Eftersom både E4:an, E14 och järnväg går genom centrala orter i Medelpad ökar det ortens riskbild då största andelen av det farliga godset transporteras just på dessa leder. Många av de farliga verksamheterna i Medelpad ligger i anknytning till varandra inom Oljehamnen eller Stockviksverken, men det finns även ett flertal farliga verksamheter utspridda på orten. Ett problem som är kopplat till godshantering är Sundsvalls nuvarande placering av kombiterminal (tåg och lastbil) som är belägen i stadskärnan ca 500 meter från Sundsvalls brandstation. Vid en olycka med farliga ämnen så blir situationen snabbt kritiskt för tusentals människor.

² Räddningstjänst i samverkan, Räddningsverket – 2015-06-22

³<http://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/rapporter/2014/Risk-%20och%20s%20arbarhetsanalys%20Vasternorrlands%20lan%202014.pdf>

⁴ <https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Transport-av-farligt-gods/Flodesstatistik/Vag/>

För transporter via väg med farligt gods har särskilda rekommenderade parkeringsplatser utsetts som ska vara placerade så att eventuellt utsläpp ska orsaka minsta möjliga skada på bebyggelse och miljö.^{5,6}

I Medelpad finns tre dämningar som vid haveri skulle orsaka stor förödelse främst för de som är boende i närheten av Ljungan och Indalsälven. Förödelserna kan jämföras med den som orsakas av en kraftig översvämning, men vid dammhaveri kan förloppet ske utan förvarning vilket kan bringa större skada på person och egendom. Kommunerna har framtagit planer för hantering av extraordinära händelser, så som dammbrott, för att skapa en grundläggande beslut- och handlingsförmåga vid den typen av händelse.^{7,8,9}

Framtida räddningsuppdrag

I dagens samhälle sker det konstant förändringar, ombyggnationer och nya verksamheter tillkommer. Att veta exakt hur samhället kommer förändras i framtiden är omöjligt men genom att betrakta kommunernas översiktsplaner kan vissa tänkbara förändringar i samhället uppdagas. Bygget av nya E4:an och bron i Sundsvall har varit en stor förändring av samhället som pågått under flera år. Att dra E4:an utanför stadskärnan minskar vissa risker, men samtidigt medför det nya risker, exempelvis en olycka på bron över Sundsvallsfjärden. Eftersom det fraktas mycket tung trafik längs E4:an skulle ett tänkbart olycksscenario kunna vara en olycka med tankbil som fraktar farligt ämne på Sundsvallsbron. Vid utsläpp av farligt ämne kan det tänkas rinna ner i vattnet och det är då viktigt att det finns en plan för hantering av utsläpp av farligt ämne i vatten.

Ny kombitreminial (tåg, lastbil, fartyg) är planerad vid Tunadalshamnen strax norr om Sundsvalls tätort. Den nya placeringen är bättre i riskhänseende, men insatstiden för räddningsinsats blir något längre än nuvarande läge vilket bör beaktas vid insatsplanering.

En aktuell förändring inom Medelpad just nu är byggandet av bostadshus på Norra kajen i Sundsvall. Att ha bostäder nära kajen kan innebära vissa risker, exempelvis finns det risk att personer lätt kan ramla ner i vattnet. Därför är det viktigt att samhället förbereder sig inför att kunna förebygga och hantera de eventuella riskerna.

Samtidigt som infrastrukturen förändras och växer sker även vissa förändringar i befolkningen i Medelpad. Inom Ånge kommun sker en minskning i befolkningsutvecklingen, Timrå kommun har en stabil oförändrad utveckling medan Sundsvall kommun har en positiv utveckling i befolkningsmängden.¹⁰ Befolkningsmängden påverkar olycksfrekvensen på så sätt att det sker fler olyckor där det är högre befolkning. Viktigt att tänka på är dock att vissa olyckor inte orsakas av människor och påverkas därför inte av befolkningsmängden, exempelvis bränder orsakad av blixtnedslag eller andra naturfenomen.

Klimatförändringar ändrar förutsättningarna för naturolyckor.

Olycksstatistik över Medelpad

Baserat på de fyra kriterierna för behov av räddningsinsats kan vissa olyckstyper uteslutas. Den mest förekommande orsaken till utryckning i Medelpad är dock utryckning för automatiska brandlarm utan att någon brand uppstått.

Statistik hämtad på MSB:s statistikdatabas visar en tydlig trend för de vanligast förekommande olyckorna i Medelpad, vilka utgörs av:

⁵ https://www.msb.se/Upload/Produkter_tjanster/Publikationer/SRV/b20_174.pdf

⁶ <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/11008.pdf>

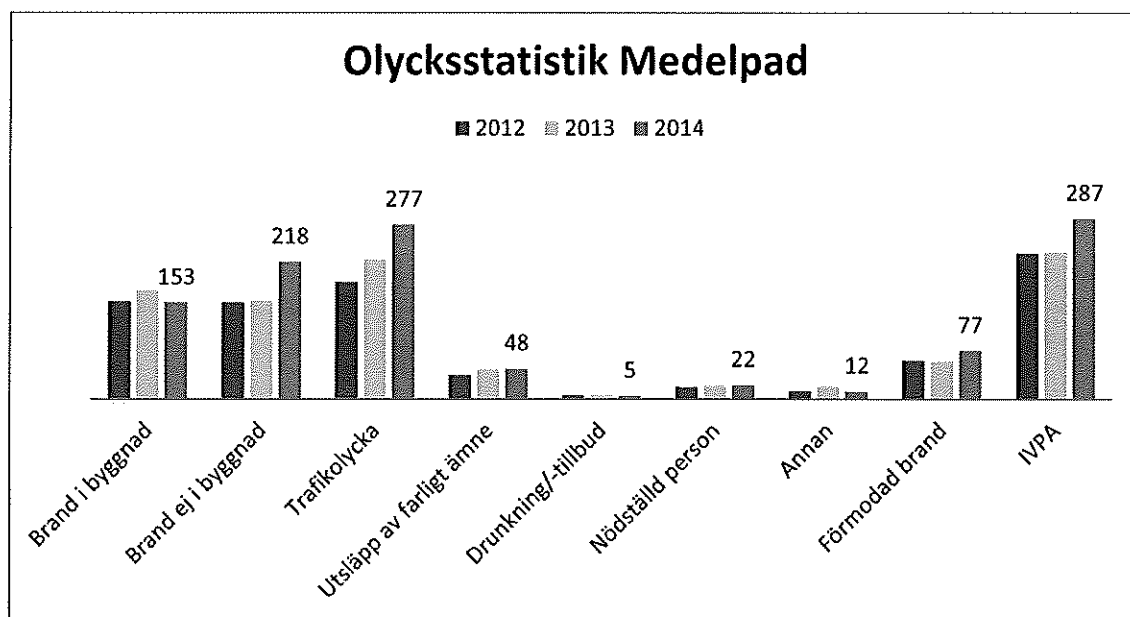
⁷ Plan för hantering av extraordinär händelse samt höjd beredskap för stadsbyggnadskontorer och lantmäterikontoret, Sundsvalls kommun – 2015-06-22

⁸ Krisledningsplan för Timrå Kommun, Timrå kommun – 2015-06-22

⁹ Krisledningsplan för Ånge Kommun, Ånge kommun – 2015-06-22

¹⁰ Befolkning - Statistiska centralbyrån, 2015-06-26

- Brand i byggnad
- Brand ej i byggnad
- Trafikolycka
- Utsläpp av farligt ämne
- Drunkning/-tillbud
- Nödställd person (Suicid tillbud m.fl.)
- Annan (fallolycka, klämolycka m.fl.)
- Förmodad brand
- Sjukvårdslarm (I väntan på ambulans IVPA)

Figur 1 Statistik över de vanligast förekommande olyckorna i Medelpad år 2012-2014.

Nedan visas tabell 1 över antal skadade och omkomna vid de vanligast förekommande olyckorna i Medelpad. Man kan tydligt se att trafikolycka är den olyckstyp som har högst frekvens men även den olycka som har störst olycksutfall.

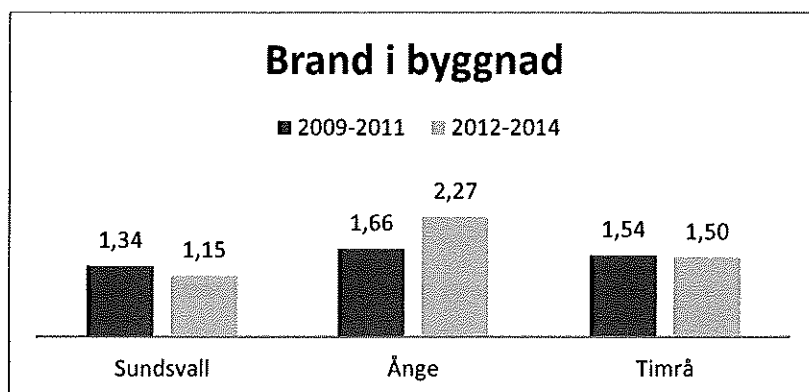
Olyckstyp	Lindrigt skadade	Svårt skadade	Omkomna
Brand i byggnad	40	11	3
Brand ej i byggnad	9	0	0
Trafikolycka	580	122	20
Utsläpp av farligt ämne	3	1	0
Drunkning/-tillbud	3	2	4
Nödställd person	24	11	4
Annan	9	3	2
Förmodad brand	0	0	0

Tabell 1 Antal skadade och omkomna av olyckor i Medelpad år 2012-2014.

Brand i byggnad

Nedan redovisas antal insatser som räddningstjänsten åkt på med brand i byggnad per 1000 invånare och år i kommunerna inom Medelpad. I Sundsvalls kommun har antalet insatser haft en procentuell minskning på 14 procent från perioden 2009-2011 till 2012-2014, medan Ånge kommun har haft en ökning på 37

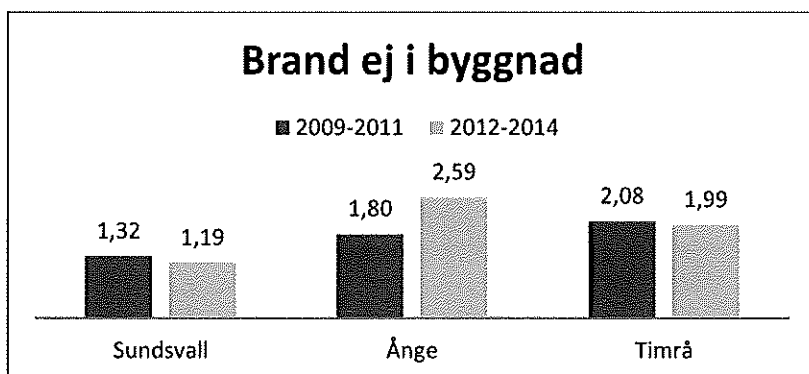
procent under samma tidsintervall. Timrå kommun står för den minsta förändringen procentuellt mellan 2009-2011 och 2012-2014 med en minskning på 3 procent.

Figur 2 Antal insatser för räddningstjänsten med brand i byggnad per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Brand ej i byggnad

Bränder som inte förekommer i byggnader kategoriseras i en egen kategori, brand ej i byggnad. I Medelpad står Ånge kommun för den största ökningen bland insatser för bränder som inte är i byggnader med en procentuell ökning på 37 procent från tidsperioden 2009-2011 till 2012-2014. Både Sundsvalls och Timrå kommun har en minskning bland dessa insatser med 9 procent respektive 4 procent under samma tidsperiod.¹¹

Figur 3 Antal insatser för räddningstjänsten med brand ej i byggnad per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

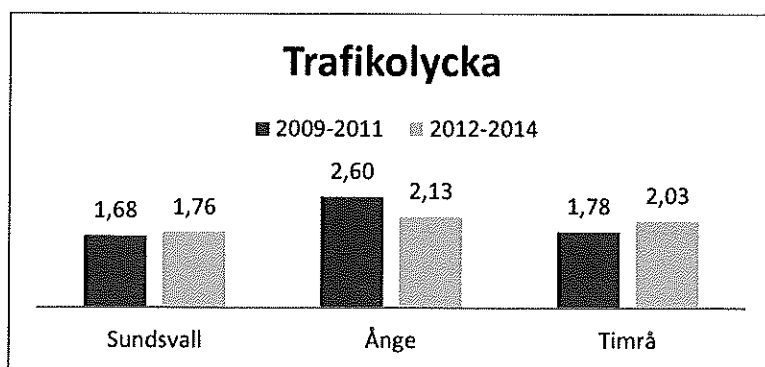
Trafikolycka

Trafikolycka är den olycka som över lag leder till flest insatser för räddningstjänsten. Mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014 har det skett en viss procentuell ökning bland insatser för trafikolyckor både i Sundsvall och i Timrå kommun med 7 procent respektive 15 procent.

I Ånge kommun har det däremot skett en minskning på 22 procent under samma tidsintervall.¹²

¹¹ IBID

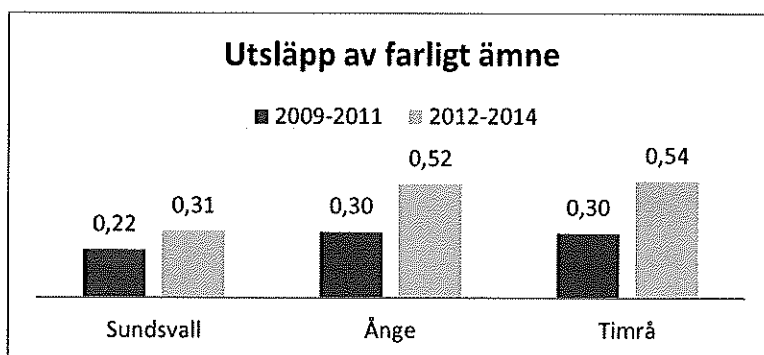
¹² IDA – informationssystem för statistik och analys, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2015-06-15

Figur 4 Antal insatser för räddningstjänsten med trafikolycka per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014-

Utsläpp av farligt ämne

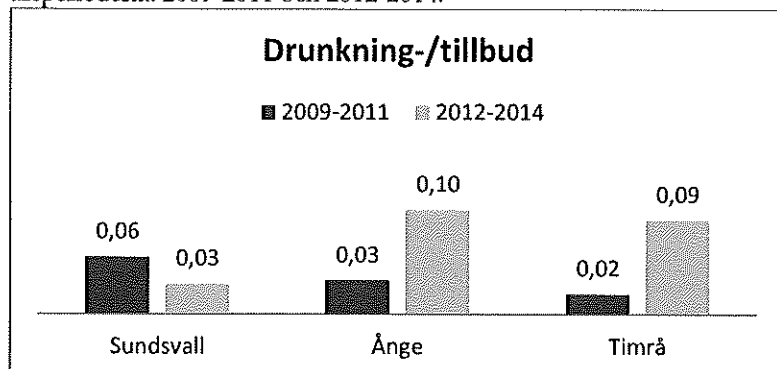
Utsläpp av farligt ämne är den typ av olycka som har lägst insatsfrekvens av de analyserade olyckstyperna. Dock syns en tydlig ökning med antal insatser för farligt ämne i samtliga kommuner inom Medelpad. Timrå kommun har störst ökning av antal insatser för utsläpp av farligt ämne mellan åren 2009-2011 till 2012-2014 med en procentuell ökning på 81 % medan Ånge och Sundsvall kommun har en ökning på 67 respektive 41 %.¹³

Figur 5 Antal insatser för räddningstjänsten med utsläpp av farligt ämne per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Drunkning-/tillbud

Statistiken över drunkningssolyckor eller tillbud för drunkning visar att det är en ökande trend på landsbygden. Exempelvis Ånge kommun som har en procentuell ökning på 400 % och Timrå kommun ökar med 200 % jämfört med Sundsvall kommun som istället har en 47 % minskning mellan årsperioderna 2009-2011 och 2012-2014.

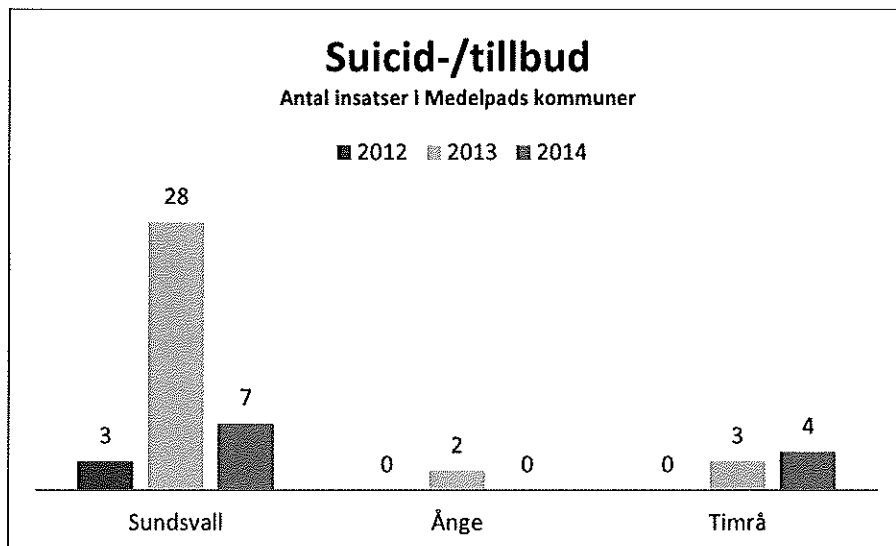

Figur 6 Antal insatser för räddningstjänsten vid drunkning-/tillbud per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

¹³ IDA – informationssystem för statistik och analys, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2015-06-15

Hot om suicid

Suicid betraktas som ett stort folkhälsoproblem då det är den vanligaste dödsorsaken bland män i åldrarna 15-45 år och den näst vanligaste för kvinnor i motsvarande ålder. Statistiskt sett över landet dör ca 1500 personer i suicid varje år och bakom varje genomfört suicid beräknas det ligga 10 suicidförsök.¹⁴ Vid en situation där räddningstjänsten får larm för hot om suicid kan de ta till hjälp av utrustning så som hoppkuddar, stegbil eller utrustning för ytlivräddning. Enligt Brottsbalken kap. 24 § 4 får räddningstjänst använda viss form av våld, så som hålla fast eller lyfta bort en person, för att rädda liv.

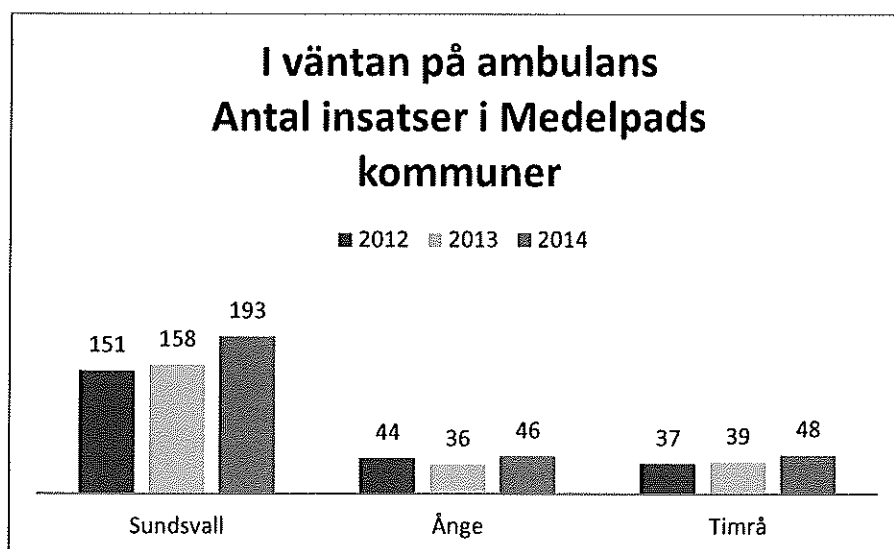
Figur 7 Antal insatser för räddningstjänsten vid suicid-/tillbud per 1000 invånare och år i Medelpads kommuner. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

I väntan på ambulans (IVPA)

I glesbygden kan det ibland ta lång tid för ambulans att nå fram till patienten, därför har Medelpads Räddningstjänstförbund utbildat brandmän för att kunna utföra enklare sjukvårdsarbete i väntan på ambulans. Patienten får trygghet och vid exempelvis hjärtstop är räddningstjänsten utbildad för att utföra hjärt- lungräddning (HLR) och bilen är även utrustad med en defibrillator. Statistiskt sett över hela landet inrapporterades ca 10000 insatser för IVPA år 2010. Bland dem var syrgasbehandling, psykiskt stöd, fri luftväg och HLR de mest frekventa behandlingarna.¹⁵

¹⁴ <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/24908.pdf>

¹⁵ <https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/26045.pdf>

Figur 8 Antal insatser för räddningstjänsten vid IVPA per år i Medelpads kommun mellan åren 2012-2014.

Stora olyckor och samhällsstörningar

Även om vissa olyckor har mycket låg sannolikhet ska samhället vara förberett för att kunna hantera ett eventuellt olycksförlopp. Genom att undersöka de verksamheter och risker som finns inom ett geografiskt område kan risker och sårbarheter för samhället uppdagas och dokumenteras som en risk och sårbarhetsanalys. När en risk och sårbarhetsanalys upprättas finns det två kategorier som betraktas, storolyckor och extraordinära händelser. Detta är händelser som ofta har mycket liten sannolikhet för att inträffa, men orsakar mycket stora konsekvenser. Eftersom dessa olyckor inträffar väldigt sällan, eller aldrig inträffat, finns det ingen statistik att utgå ifrån vad gällande antal insatser räddningstjänsten utför per år eller 1000 invånare, därför bedöms riskerna i en riskmatris där sannolikheten för att en olycka inträffar definieras utifrån en annan skala.

Stora olyckor

Vad som definierar en stor olycka är dess omfattning av skadade och eller omkomna. För att betrakta en olycka som en stor olycka krävs det att det blivit omfattande skador och många omkomna. Exempel på möjliga storolyckor i kommunerna inom Medelpad visas i tabell 2 nedan.

Storolyckor

Brand vid kombiterminalen

Brand i Oljehamnen

Brand på fartyg

Brand på sjukhus

Utsläpp av farligt ämne

Trafikolycka med buss

Tågolycka

Flygolycka

Tabell 2 Identifierade storolyckor i Medelpad

Eftersom det finns många farliga verksamheter inom det geografiska området kan olyckor i anknytning till dessa klassas som storolycka då dess konsekvens. Bilaga 1 visar tabell på de farliga verksamheterna i Medelpad.

Samhällsstörningar/extraordinär händelse

En extraordinär händelse definieras som "en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting". Nedan visas tabell 3 över identifierade extraordinära händelser som skulle kunna inträffa i Medelpad.

Extraordinära händelser

A- Naturolycka - översvämning

B- Naturolycka - skogsbrand

C- Störning i el- och fjärrvärmeförsörjningen

D- Dammbrott

E- Spridning av farligt ämne

F- Störning i elektroniska kommunikationer

G- Störning i dricksvattenförsörjningen

H- Större olycka (se tabell ovan för stora olyckor)

Tabell 3 Identifierade extraordinära händelser i Medelpad.

Figur 9 Riskmatris som anger sannolikhet och konsekvens.

Naturolyckor

Klimatförändringar ändrar förutsättningarna för naturolyckor. Det handlar om riskökningar som redan har förändrats, de som sker under de närmaste decennierna och om riskökningar som kommer på längre sikt.

Frekvensen naturolyckor har redan ökat. Hur frekventa och allvarliga de blir i framtiden beror av hur samhällen hinner anpassas till nya klimatförutsättningar och hur omfattande klimatförändringarna blir. Behovet av skicklig personal vid räddningsinsatser i samband med naturolyckor kan bli stort eller extremt stort.

Riskökningar på längre sikt är starkt beroende av världens ansträngningar att reducera klimatpåverkande utsläpp. Riskökningar under de närmaste decennierna är en konsekvens av de utsläpp som sker idag och de närmaste åren. Den riskökning som redan skett beror av faktiska utsläpp som redan gjorts.

I detta handlingsprogram utelämnas helt de riskökningar som kan förväntas ske på längre sikt. De riskökningar som redan inträffat och som kan förstärkas under det närmaste decenniet utifrån klimatscenarier från SMHI och slutsatser i projekt Klimatanpassa Sundsvall (gäller i princip i Medelpad) är:

- En ökad risk för skyfall (intensiv nederbörd) – lokala översvämningar med snabba förlopp
- En ökad risk för djup torka i skogsmark – svårare skogsbränder
- En ökad vinternederbörd (blöt eller som snö) – eventuella kommunikationsproblem
- Frekvensen stormar är osäker – elförsörjning och stormskador

Skogsbrand

Förändringar i klimatet innebär extremare vädersituationer inom en snar framtid, vilket exempelvis leder till extrem torka. Lokala klimatscenarion för Medelpad, utförda av SMHI, visar att markvattennivån sjunker under sommarmånaderna vilket ökar sannolikheten för mer omfattande skogsbränder. En orsak till detta är att våren kommer tidigare och torrperioden blir längre. Däremot visar statistik över luftfuktigheten från de senaste decennierna på ett fuktigare klimat, vilket motverkar risken för skogsbrand. Dessa faktorer tillsammans ger effekten att antalet skogsbränder inte blir fler, men de skogsbränder som sker blir mer allvarliga och omfattande.

Två vanliga faktorer som kan orsaka skogsbrand är blixtnedslag eller slarv vid grillning. Medelpads Räddningstjänstförbund ansvarar för en skogsbranddepå som ägs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Dammbrott

Dammbrott kan orsakas av flera olika faktorer, två tänkbara orsaker är inre/yttre erosion eller stora mängder nederbörd som skapar höga vattenflöden och översvämning i dämningen. Det är omöjligt att göra en statistisk bedömning över hur stor sannolikheten är för dammhaveri då statistiken är otillräcklig på grund av för få dokumenterade händelser. Däremot kan sannolikheten för dammbrott uppskattas vara **låg** på grund av mycket låg frekvens och högt tilltagna säkerhetsåtgärder. Konsekvenserna av ett dammbrott är påverkat av det geografiska området, områden i närhet till dammen/älven påverkas mest. Enligt RSA utförd av Sundsvall, Ånge och Timrå kommun bedöms konsekvenserna vid dammbrott vara **allvarliga/katastrofala**. Detta på grund av behov av evakuering, fara för liv och hälsa, översvämning, ras och skred i närområdet samt problem med samhällsviktiga transporter.

Spridning av farligt ämne

Inom samtliga kommuner i Medelpad finns verksamheter som hanterar farliga ämnen och även frekvent transport av farliga ämnen genom kommunerna. Sannolikheten för spridning av farligt ämne bedöms därför till att vara **medelhög** i samtliga kommuner i Medelpad.

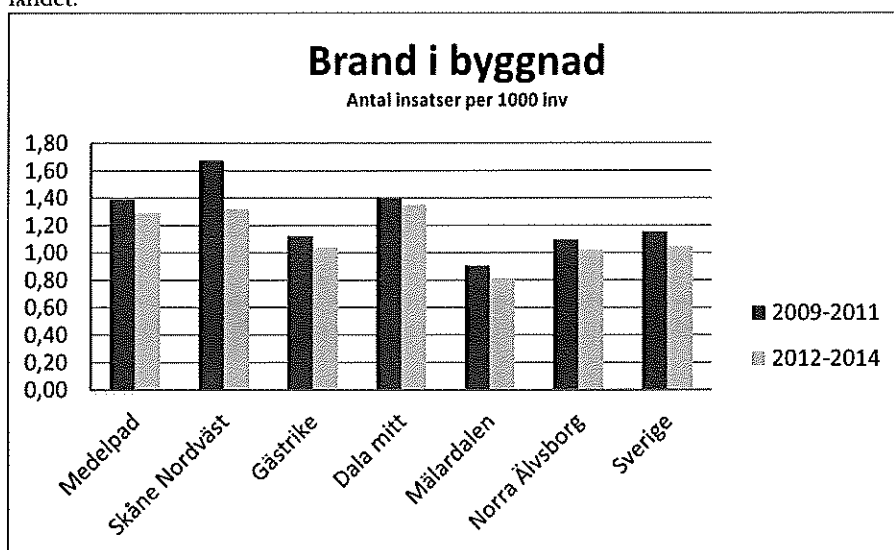
Vid en olycka med spridning av farligt ämne kan det finnas behov av evakuering av närboende beroende på hur omfattande spridningen är. Vissa ämnen kan ge utlopp till skada på hälsa eller risk för dödsfall. Det kan även finnas behov av sanering efter utsläpp av farliga ämnen. Dessa orsaker ger att bedömningen för konsekvenserna för spridning av farligt ämne anses vara **allvarliga eller mycket allvarliga**.

Omvärldsanalys

Medelpad Räddningstjänstförbund jämförs med andra räddningstjänstförbund som ligger i kommuner med likartat förutsättningar (invånare, hel- och deltidstationer, geografisk yta etc.). Resultatet baseras på ett medelvärde av antal insatser mellan åren 2009-2011 och 2012-2014.¹⁶ I jämförelsen bedöms även medelvärdet för antal insatser per 1000 individer för hela landet. De fem olyckorna är utvalda på grund av dess höga insatsfrekvens och skaderisk.

Brand i byggnad

Antal insatser med brand i byggnad inom Medelpad Räddningstjänstförbund har högre frekvens än snittet i landet, men har även en nedåtgående utveckling med en procentuell minskning på 7 % från år 2009-2011 till 2012-2014. Överlag kan man se en tydlig minskning bland insatser för brand i byggnad över hela landet.

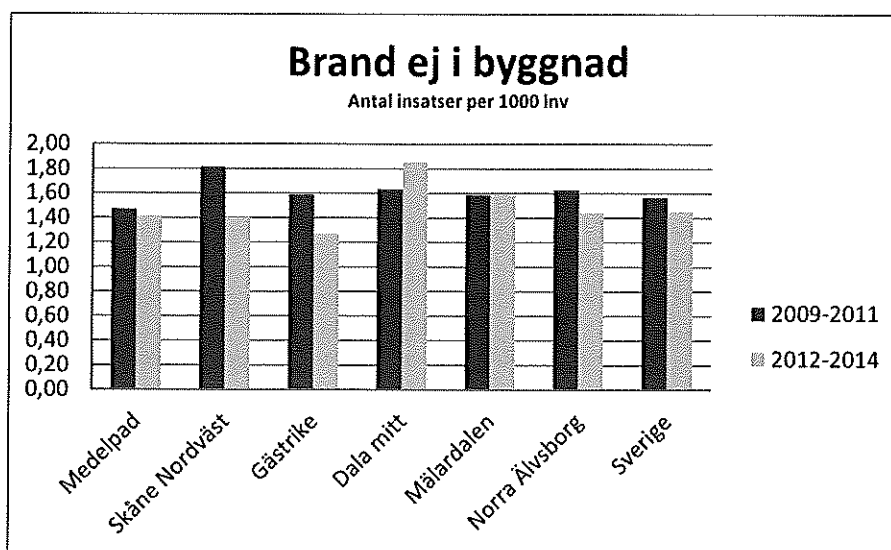

Figur 10 Antal insatser för räddningstjänster vid brand i byggnad per 1000 invånare och år. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Brand ej i byggnad

Räddningstjänsten utförde under år 2012-2014 1,41 insatser per 1000 invånare i Medelpad. Jämfört med statistiken för hela landet har Medelpad lägre antal insatser för brand ej i byggnad. Medelpad har en minskning på 4 % från år 2009-2011 till 2012-2014.

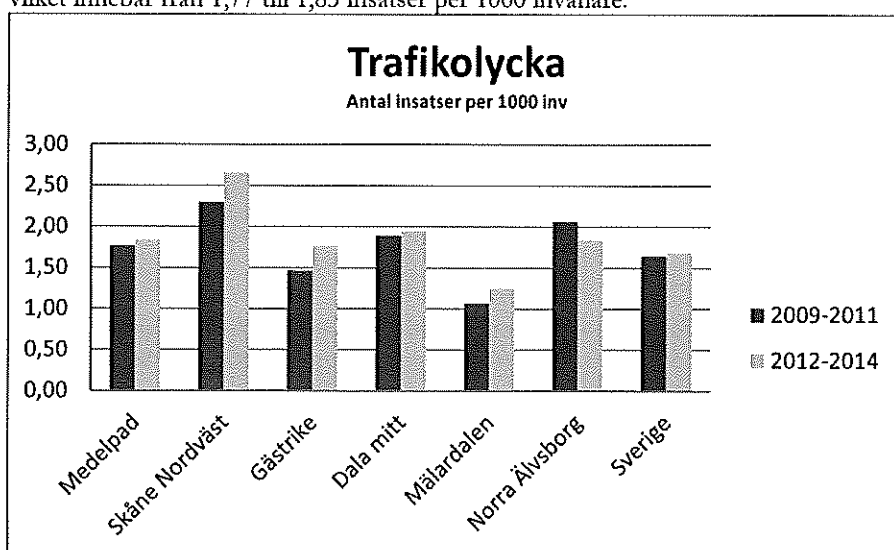
¹⁶ IDA – informationssystem för statistik och analys, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2015-06-15

Figur 11 Antal insatser för räddningstjänster vid brand ej i byggnad per 1000 invånare och år. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Trafikolycka

Statistiken över trafikolyckor har en ökande trend sett över hela landet. Lokalt i Medelpad har det varit en ökning på 4 % bland antalet insatser för räddningstjänsten mellan årsperioderna 2009-2011 till 2012-2014 vilket innebär från 1,77 till 1,83 insatser per 1000 invånare.

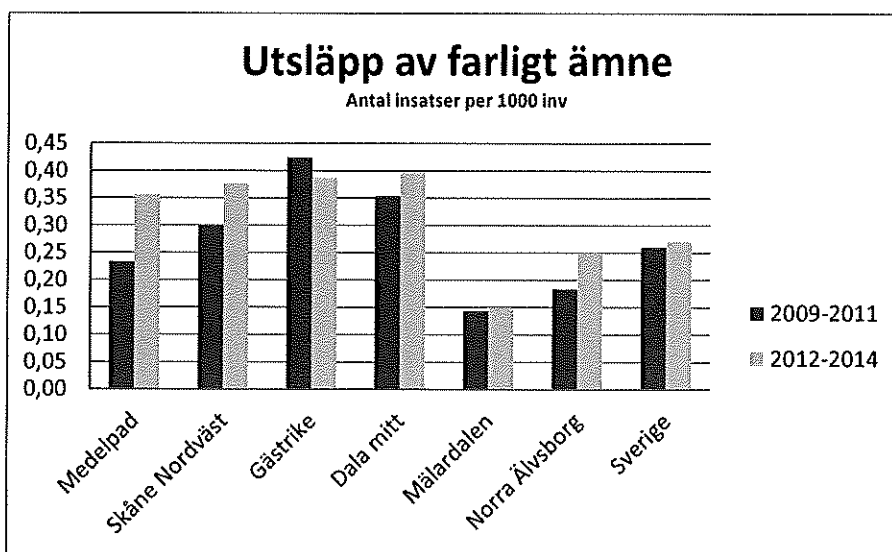

Figur 12 Antal insatser för räddningstjänster vid trafikolycka per 1000 invånare och år. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Utsläpp av farligt ämne

Olyckor med utsläpp av farligt ämne har ökat med 53 % mellan år 2009-2011 och 2012-2014. Den stora ökningen har inneburit att antalet insatser för Medelpad Räddningstjänstförbund är högre än medelvärdet för hela landet.

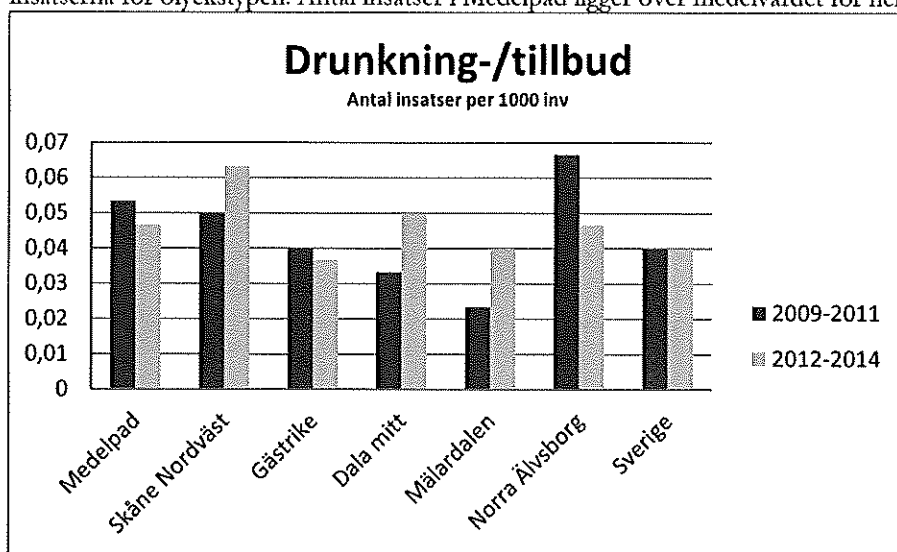
En väsentlig felkälla till den tilltagande statistiken kan vara den ökande rapporteringen av utsläpp vid exempelvis trafikolyckor.

Figur 13 Antal insatser för räddningstjänster vid utsläpp vid farligt ämne per 1000 invånare och år. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Drunkning/- tillbud

Insatser vid drunkning eller tillbud vid drunkning har haft en minskning i Medelpad på 13 % mellan år 2009-2011 och 2012-2014. I hela landet har det varken skett någon minskning eller ökning bland insatserna för olyckstypen. Antal insatser i Medelpad ligger över medelvärdet för hela landet.

Figur 14 Antal insatser för räddningstjänster vid drunkning-/tillbud per 1000 invånare och år. Fördelat mellan årsintervallen 2009-2011 och 2012-2014.

Mål

Nationella mål

I lagen om skydd mot olyckor finns två mål som anger inriktningen för verksamheten. I första paragrafen anges att ”Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.” (LSO 1 kap 1 §). I den tredje paragrafen framhålls att ”Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.” (LSO 1 kap. 3 §).

Vision

Medelpads Räddningstjänstförbunds övergripande vision i arbetet med skydd mot olyckor:

Ett tryggt och säkert samhälle

Dimensionerande olyckor

Utifrån inventeringen av de lokala riskerna och statistik från räddningstjänstens insatser kan olyckorna delas in i två kategorier, vanliga olyckor och storolyckor:

De vanliga olyckor som är prioriterade och som beskrivs i handlingsprogrammet är:

- bränder i byggnader
- skogs- och markbränder
- trafikolyckor
- drunkningstillbud.
- suicidstillbud
- sjukvårdsuppdrag
- olyckor med farliga ämnen

Storolyckor är:

Storolyckor är de olyckor som kan kräva många liv eller ge mycket stora skador. Händelserna kan till exempel vara masskadesituationer från flyg-, tåg- och bussolyckor, stora kemikalieutsläpp naturolyckor och olyckor som påverkas av vädret. Även om dessa olyckor är ovanliga, ska räddningstjänsten kunna påbörja en räddningsinsats vid dessa tillfällen och ha hög förmåga att leda dessa, i samverkan med andra organisationer.

Säkerhets- och prestationsmål

Nedan följer definitioner och avgränsningar för de säkerhets- och prestationsmål som föreslås.

Säkerhetsmål – S

Säkerhetsmålen för de prioriterade områdena anger det läge Medelpads Räddningstjänstförbund avser uppnå under handlingsprogramsperioden.

Prestationsmål – P

Prestationsmålen beskriver hur Medelpads Räddningstjänstförbund ska uppnå säkerhetsmålen.

Prestationsmålen har ett organisationsperspektiv men kan också innebära behov av samverkan med andra organisationer, företag och myndigheter, för måluppfyllelsen.

Brand i byggnad

Ungefär 100 människor dör i bränder varje år. Förändringar i byggnadskonstruktioner och val av byggnadsmaterial påverkar brandförloppet, där vi idag bland annat ser ett större inslag av cellplast. Statistik från brandskyddsföreningen och erfarenheter från inträffade bränder visar att cellplast har ett snabbt och kraftigt brandförlopp, där vi kan få stora problem vid släckinsatser. Vi bedömer att denna risk successivt kommer att öka. I MRF:s uppdrag ingår att effektivisera räddningstjänsten och där är tidsaspekten en viktig parameter, särskilt när det gäller brand i byggnad.

S1: Skador på liv, egendom och miljö i samband med brand i byggnad ska minimeras.

- **P1.1:** Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska ingen människa skadas, utanför redan berörda brandceller.
- **P1.2:** Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska brand och rök ej spridas till icke berörda brandceller.
- **P1.3:** Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska släckningsarbetet leda till förbättring av negativ miljöpåverkan.
- **P1.4:** Räddningstjänsten ska ha kompetens och utrustning för att klara komplicerade konstruktionsbränder
- **P1.5:** För 60 % av hushållen inom Medelpad ska räddningsinsats kunna påbörjas inom 10 minuter.
- **P1.6:** För minst 90 % av hushållen inom Medelpad ska en räddningsinsats kunna påbörjas inom 20 minuter.

Skogs- och markbrand

En brand i det fria, som sprider sig över marken, skiljer sig i en rad olika avseenden från en brand i byggnad, bil eller annan liknande struktur. En avgörande skillnad är att bränslet för branden potentiellt har oändlig utsträckning. En annan är att syresättning i princip aldrig är begränsande för förbränningsprocessen. De styrande faktorerna är istället bränslebäddens struktur, dess fukthalt, topografin, och det momentana vädret, främst vinden.

S2: Skador på liv, egendom och miljö i samband med brand i skog- och mark ska minimeras.

- **P2.1:** Inom 24 timmar efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska skogs- och markbrand vara under kontroll och insatsen genomföras med hänsyn till egendomens värde (skog, hus och tamdjur).
- **P2.2:** Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska ingen människa skadas av branden och evakuering av riskområden ska vid behov genomföras.
- **P2.3:** Inom 24 timmar efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska släckningsarbetet leda till förbättring av negativ miljöpåverkan.
- **P2.4:** Räddningstjänsten ska ha förmåga att analysera brandriskprognosen FWI (Fire Weather Index) och därigenom kunna göra bedömningar av eventuella bränders beteende.

Trafikolycka

Trafikolyckor orsakar trauma för den drabbade, här behövs räddningstjänsten för att frigöra patienten inför vidare transport till sjukhus. Den tid som fortlöper efter det att olyckan inträffat tills dess att den

skadedrabbade får vård på sjukhus är ofta avgörande för patientens liv och hälsa. Här har erfarenhet visat att denna tid inte bör överskrida en timme. Ett välkänt begrepp för detta är den så kallade gyllene timmen.

S3: Vid trafikolycka ska räddningstjänsten ge sjukvården förutsättningar att klara den så kallade Gyllene timmen

- **P3.1:** Räddningstjänsten ska kunna påbörja losstagnning av fastklämd inom 30 minuter efter larm utefter E4, E14 och väg 86 inom Medelpad.
- **P3.2:** Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska inga fler människor skadas och första hjälpen på drabbade, omgående påbörjas.
- **P3.3:** Efter räddningstjänstens ankomst ska konsekvenserna av trafikolyckan minska och trafiksituationen stabiliseras och förbättras.
- **P3.4:** För att minska miljöpåverkan från trafikolyckor ska olycksområdet saneras efter varje räddningsinsats.

Drunkning

Varje år dör mer än 100 personer i Sverige i drunkningsolyckor. Antalet drunkningsolyckor har statistiskt sett minskat över tid, dock visar ny statistik att trenden ser ut att brytas. Räddningstjänstens ansvar för insatser vid drunkning är inom insjöar, vattendrag samt de hamnområden i havet som anges i detta handlingsprogram

S4: Skador på liv i samband med drunkningsolyckor ska minimeras.

- **P4.1:** Vid alla årstider ska räddningstjänsten efter ankomst till olycksplats, rädda drabbade som befinner sig över vattenytan.

Suicid

Försök till suicid samt suicid med dödlig utgång är ett växande problem i samhället. Under 2014 begick mer än 1500 personer självmord i Sverige.

S5: Skador på liv i samband med suicidtillbud ska minimeras.

- **P5.1:** Räddningstjänstens inre befäl ska vid inkomna suicidlarm till SOS Alarm medverka i samtalet, genom medlyssning, och vid behov se till att närmsta räddningsresurs från Medelpads Räddningstjänstförbund omgående larmas ut
- **P5.2:** Efter ankomst ska räddningstjänsten i samverkan med polis och sjukvård förhindra eller minimera skador vid suicidförsök.

Sjukvårdshändelser - I väntan på ambulans (IVPA)

Vid akuta sjukvårdshändelser (prio 1), när ambulanssjukvården har begränsade resurser eller där resurserna inte är tillgänglig inom rimlig tid, används räddningstjänstens resurser för att utföra livsuppehållande åtgärder i väntan på ambulansens ankomst.

S6: Skador på liv i samband med sjukvårdslarm ska minimeras.

- **P6.1:** Räddningstjänsten ska inom gällande IVPA avtal med landstinget Västernorrland, åka på de sjukvårdsuppdrag som SOS larmar om.
- **P6.2:** Efter ankomst ska räddningstjänsten stabilisera och förbättra tillståndet för den drabbade, tills ambulansens anländer.
- **P6.3:** Efter att ambulansen lämnat med den drabbade, ska räddningstjänsten vid behov erbjuda anhöriga stöd och vägledning.

Farliga ämnen

Medelpad är ett område med många industrier som hanterar farliga ämnen. Många av de farliga verksamheterna i Medelpad ligger i anknytning till varandra inom Oljehamnen eller Stockviksverken, men det finns även ett flertal farliga verksamheter utspridda på orterna. Eftersom både E4:an, E14 och järnväg går genom Medelpad ökar riskbild då största andelen av det farliga godset transporteras just på dessa leder. Olyckor med farliga ämnen inträffar relativt sällan men får stora konsekvenser för liv, egendom och miljön när de inträffar. Med tanke på samhällsutvecklingen och det generella hotbilden gällande terrorism i Sverige kan antagonistiska handlingar med farliga ämnen inte uteslutas även i vårt område. Konsekvenserna vid en dylik handling torde kunna ge liknande konsekvenser som "normalolyckan" men riskbilden för egen personal kan vara betydligt större än normalt.

S7: Skador på liv, egendom och miljö i samband med utsläpp av farliga ämnen på land och i sjöar samt hamnområden i havet ska minimeras.

- **P7.1:** Räddningstjänsten ska med sina samtliga räddningsstyrkor kunna genomföra livräddande insatser för direkt drabbade personer inom det omedelbara riskområdet.
- **P7.2:** Räddningstjänsten ska kunna påbörja keminsatser som kräver kemdykning inom 60 minuter utefter E4 och E14 sträckningarna samt inom 30 minuter på de Sevesoanläggningar som finns inom förbundsområdet.
- **P7.3:** Räddningstjänsten ska genom inrymning, utrymning samt varningsmeddelanden kunna genomföra skadebegränsande åtgärder för indirekt drabbade som befinner sig i det hotade riskområdet.
- **P7.4:** Räddningstjänsten ska, inom hela insatsområdet, kunna genomföra skadebegränsande åtgärder med inriktning på egendoms- och miljöräddning.
- **P7.5:** För samtliga verksamheter som klassas som farliga anläggningar ska insatsstöd finnas och Räddningstjänsten ska med hjälp av insatsstöd känna till Medelpads särskilt miljö känsliga verksamheter och områden.
- **P7.6:** Räddningstjänsten skall genom samverkan och övning med främst polismyndigheten ha förmåga att hantera även antagonistiska handlingar med farliga ämnen.

Funktionsområde Naturolyckor

MRF har påbörjat en resa att bygga förmåga att hantera och genomföra räddningsinsatser vid naturolyckor. Åren framöver behöver detta arbete fortgå för att motsvara de riskökningar som redan har skett och fortgå i minst i samma takt som riskerna fortsätter att öka. Detta är till stora delar ett nyskapande arbete. Särskilt viktigt är det att bygga förmåga att snabbt skapa lägesbilder och förmåga att leda insatser, så att de blir effektiva. Förmåga att bidra i samhällets krishantering är också viktigt vid stora naturolyckor. 2016-2019 ska förmågan att leda insatser öka, samtidigt planeras att bygga resurser för att kunna hantera skyfall, översvämningar samt ras och skred.

S8: Skador på människor, egendom och miljö i samband med naturolyckor ska minimeras.

- **P8.1:** Räddningstjänsten ska ha förmågan att kunna analysera och varna för extremt väder och genom varningar ge samhället och den enskilde själv möjlighet att skydda sin egendom.
- **P8.2:** Räddningstjänsten ska ha förmåga att skapa lägesbild och besluta om rätt prioriteringar.
- **P8.3:** Räddningstjänsten ska ha förmåga att undsätta personer och tillsammans med samverkande aktörer kunna spärra av och evakuera farliga områden.
- **P8.4:** Räddningstjänsten ska, inom hela insatsområdet, kunna genomföra skadebegränsande åtgärder med inriktning på liv, egendoms- och miljöräddning.
- **P8.5:** Räddningstjänsten ska akut kunna skydda kommunala dricksvattentäktar.

- **P8.6:** Räddningstjänsten ska vid stora naturolyckor bidra med kompetens samt vid behov bidra med ledning i kommunal krishantering.

Ledning av Stora olyckor

I Medelpads kommuner finns ett antal anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Farliga ämnen transporteras och hanteras i stor omfattning och i kommunerna finns också starkt trafikerade vägar, järnväg, flygplats och anläggningar där många människor vistas. Skogsområdena är stora och finns även tätortsnära. Klimatförändringarna innebär ökade regnmängder och risker för höga flöden och i området finns två reglerade älvar med flertalet dammar.

Vid storolyckor ökar kraven på ledningsförmågan hos räddningstjänsten och de samverkande organisationerna. Förmågan att leda, kommer ha en stor påverkan för resultatet av räddningsinsatsen.

S9: Skador på människor, egendom och miljö i samband med storolyckor ska minimeras.

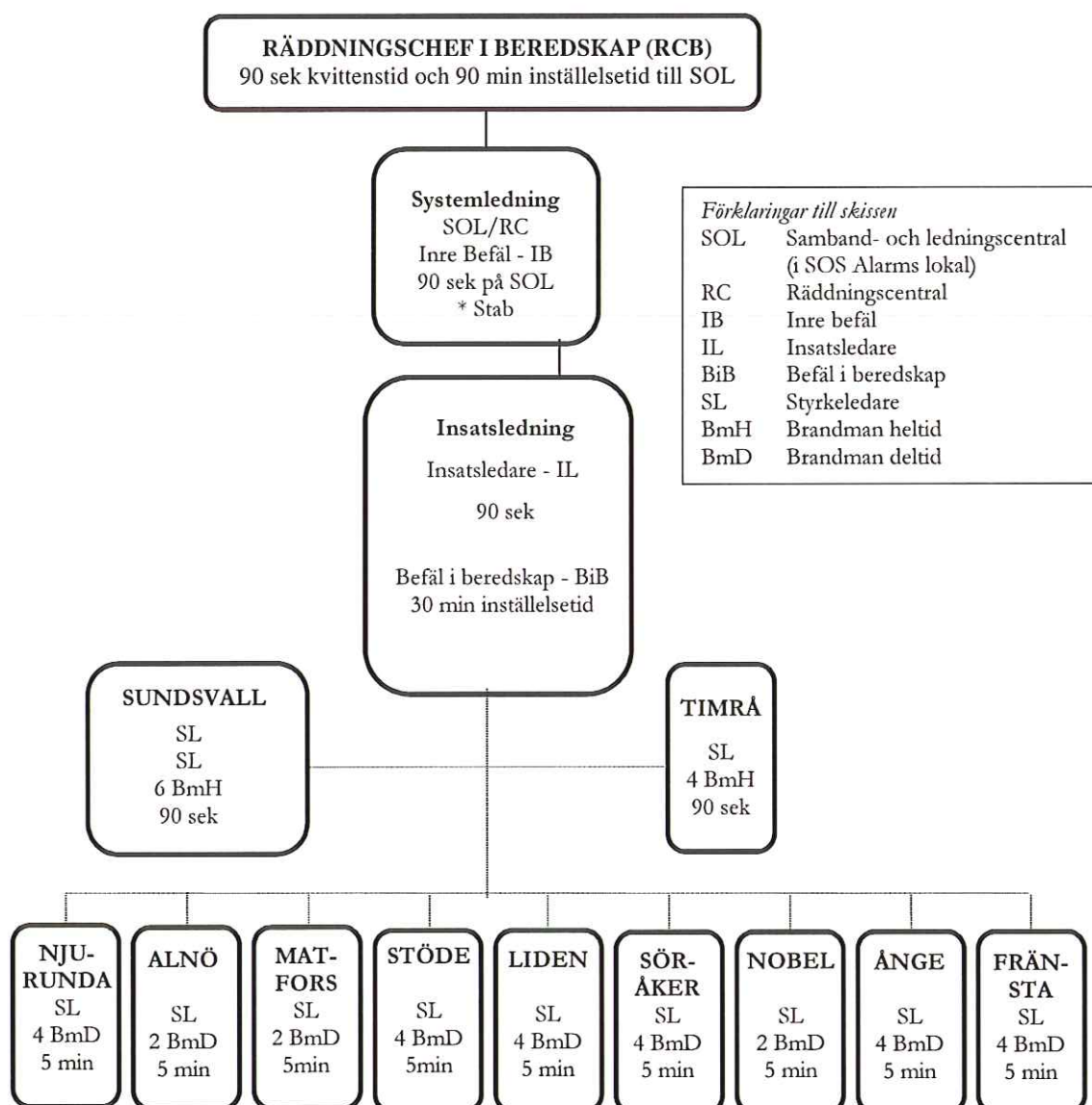
- **P9.1:** Räddningstjänsten ska ha förmåga att inom 60 minuter leda och samordna en större räddningsinsats.
- **P9.2:** Räddningstjänsten ska ha egen uthållighet att leda en större räddningsinsats under minst 72 timmar.
- **P9.3:** Lokaler och teknisk ledningsutrustning ska vara modern och motsvara behoven för att leda en räddningsinsats över en längre tid.
- **P9.4:** Kunna upprätta uppsamlingsplats för fler än 10 skadade inom 3 timmar, inom hela Medelpads geografiska område.

Organisation av skadeavhjälpande arbete

Medelpads Räddningstjänstförbunds uppdrag är att, vid kommunal räddningstjänst i medlemskommunerna, genomföra effektiva räddningsinsatser som påbörjas inom godtagbar tid. Den förmåga Medelpads Räddningstjänstförbund har att utföra räddningsinsatser, grundar sig på den personella beredskapen och dess kompetens, beredskapens geografiska spridning, samt de fordon och den materiel som personalen förfogar över.

Direktionen är Medelpads Räddningstjänstförbunds högsta beslutande organ. Direktionen har även ett beredande arbetsutskott- AU. Utöver den politiska organisationen finns en förvaltningsorganisation med en Förbundschef som är tillika förvaltningschef, samt en Räddningschef som är ansvarig för förbundets räddningstjänstverksamhet.

Räddningstjänstens operativa beredskapsorganisation

Figur 15. Beskrivning av räddningstjänstförbundets operativa beredskapsorganisation. Tidsangivelserna är maxtider från larm till att utryckning sker respektive till inställelse i ledningsfunktion. Räddningsstyrkan vid Åkeö Nobel är genom avtal knuten till MRF. Räddningschef i beredskap-RCB funktionen är gemensam med Räddningstjänsten Högåsen Adalen.

Organisation vid räddningsinsatser

Alla räddningsinsatser ska ledas av en räddningsledare - RL. Räddningsledaren leder räddningstjänstens enheter och är ansvarig för myndighetsutövning i samband med en räddningsinsats. Vid räddningsinsatser samverkar räddningsledaren med andra organ, t.ex. polis och sjukvård, vars arbete leds av egna utsedda personer. Räddningsledare inom Medelpads Räddningstjänstförbund är Räddningschefen eller den som Räddningschefen har gett delegation att vara räddningsledare vid räddningsinsats.

I styrande dokument som utges av räddningsavdelningen beskrivs ramar och rutiner för hur ledningen av räddningsinsatser ska bedrivas. Exempel på detta är dokument som beskriver ledning av insats, dokumentation av ingrepp i annans rätt och avslutande av räddningsinsats, standardrutiner, beredskap under pågående insats, samband, arbetsmiljöansvar samt tillämpningen av avtal som MRF träffat.

Ledningsarbetet utförs av flera aktörer som arbetar i olika tidsskalor och deras arbeten måste koordineras. För att åstadkomma effektivitet i ledningsarbetet krävs att samtliga aktörer, fortsättningsvis kallade funktioner, är medvetna om sin funktions arbetsinnehåll samt helheten i ledningsstrukturen. Funktionerna delas upp i *beredskapsfunktioner*, se tabell 4 och *funktioner vid insats*, se figur 16.

Beredskapsfunktion	Lägsta kompetens (el. motsvarande)
Räddningschef i beredskap - RCB	Brandingenjör
Befäl i beredskap - BiB	Räddningsledning B
Insatsledare - IL	Räddningsledning B
Inre befäl - IB	Räddningsledning B
Styrkeledare – SL	Räddningsledare A
Brandman H	SMO, BmH eller annan kompetens som Räddningschefen bedömer motsvarar organisationens behov
Brandman D	Räddningsinsats, BmD eller motsvarande

Tabell 4 Lägsta behörighet för beredskapsfunktioner

Figur 16. Ledningsstruktur med exempel på olika ledningsfunktioner i de olika beslutsdomänerna.

Samband och kommunikation

Samband vid räddningsinsatser sker normalt via radiokommunikation. Inom enskilda räddningsenheter sker sambandet oftast via direktsamband mellan handburna radioapparater. Samband mellan olika räddningsenheter, SOS Alarm och andra samverkande organ sker normalt via RAKEL-systemet²⁵. Detta system medger en robust och driftsäker kommunikation med god täckning i hela kommunen.

Brandvattenförsörjning

Medlemaskommunerna ska i samråd med Medelpads Räddningstjänstförbund anskaffa och tillhandahålla nödvändiga system för brandvattenförsörjning.

Kompetenser

Räddningschef

Kommunens räddningschef ska ha avlagt Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (SFS 1993:100) och genomgått påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer vilken genomförs av Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB). Förbundet ska likaså ha minst en ställföreträdande räddningschef som också uppfyller dessa krav.

Räddningsledare

Räddningschefen ska vara räddningsledare. Denne kan ge delegation till andra personer att vara räddningsledare. För att få tjänstgöra som räddningsledare krävs att personen lägst har avlagt examen från MSB:s utbildning Räddningsledare A, eller motsvarande enligt äldre utbildningssystem.

Räddningsstyrkornas förmåga

Brand i byggnad

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga".

Operativ förmåga	Sundsvall	Tjörnå	Njurunda	Alnö	Marfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ånge	Frånsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
B 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
B 2	X	X	X			X	X		X	X	X
B 3	X	X								X	
B 4	X										
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort											
B 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
B 2	10	10	10	20	25	10	10	10	10	10	10
B 3	15	15	15	20	25	35	45	10	15	30	30
B 4	10	15	15	20	25	35	45	10	25	70	50

Operativ förmåga

B1	• Ska kunna genomföra utvärdig livräddning och släckning och inneha utbildning för rökdykning.
B2	• Ska kunna genomföra en första insats med invändig livräddning och släckning i okomplicerad riskmiljö
B3	• Ska tillsammans med andra rökdykarresurser kunna genomföra invändig livräddning och släckning vid mer tidskrävande eller mer komplicerade insatser.
B4	• Förmågan att leda en insats i en mer komplicerad riskmiljö, med mer resurser eller av större omfattning. • Vidare ska den som leder en mer komplex insats ha god kännedom om den specialutrustning som kan användas vid brand i byggnad och dess förmåga.

Brand i skog och mark

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga".

Operativ förmåga	Sundsvall	Timrå	Njurunda	Alnö	Matfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ange	Fränsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
SM 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
SM 2	X	X	X			X	X		X	X	X
SM 3											
SM 4	X										
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort											
SM 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
SM 2	10	10	10	20	25	10	10	10	10	10	10
SM 3	15	15	15	20	25	20	45	10	15	30	30
SM 4	10	15	15	20	25	35	45	10	25	70	50

Operativ förmåga

SM 1	Förbereda insats samt fördroja brandspridning i väntan på förstärkning
SM 2	Ska kunna släcka en mindre skog och markbrand själv (100 m2).
SM 3	Ska kunna genomföra släckning vid mer tidskrävande och vid mera komplicerade skogs och markbränder.
SM 4	- Förmåga att genomföra bedömning av väderprognoser för att förstå vädrets inverkan på brandens beteende - Förmågan att leda en insats av större karaktär, med mera resurser och en brand av större omfattning. - Vidare ska den som leder en mer komplex insats ha god kännedom om den specialutrustning som kan användas vid skog och markbrand och dess förmåga. Samt goda kunskaper om taktik vid skogsbrandsbekämpning

Trafikolyckor

Matisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga".

Operativ förmåga	Sundsvall	Tjörnå	Njurunda	Alnö	Marfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ånge	Frånsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
T 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
T 2	X	X	X				X			X	X
T 3	X	X					X				X
T 4		X									
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort											
T 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
T 2	10	10	10	20	25	20	10	10	15	10	10
T 3	10	10	15	20	25	20	10	10	15	30	10
T 4	20	10	30	20	35	45	45	25	15	80	60

Operativ förmåga

T1	Har förmåga att hantera avspärning, säkra skadeplats, skapa tillträde till patienten, enklare losstagnning samt ge sjukvård.
T2	Har förmåga för mer komplicerad losstagnning.
T3	Har förmåga att säkra och stabilisera vid tung räddning (buss, lastbil).
T4	- Har hög förmåga, genom kompetens och specialutrustning, att hantera tung räddning. - Vid större olyckor med tunga fordon sker samverkan inom länet och resurser från Höga kusten Ådalen och Räddningstjänsten Ömsköldsvik förstärker enligt gemensam planering.

Drunkning

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga"

Operativ förmåga	Sundsvall	Timrå	Njurunda	Alnö	Matfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ånge	Fränsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
D 1	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
D 2	X	X									
D 3		X									
D 4											
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort											
D 1	10	10	10	10	10	10	10	15	10	10	10
D 2	10	10	20	20	25	40	45	15	15	70	50
D 3	20	10	30	20	35	45	45	25	15	80	60
D 4											

Insatstiden är beroende av möjlighet till att få tag på dykresurser

Operativ förmåga

D 1	• Har förmåga att genomföra livräddning på ytan samt sök över vattenytan med snorkel och cyklop • Har utrustning för livräddning på is och öppet vatten
D 2	• Har förmåga till fridykning till 4 m under en tidsperiod av högst 30 minuter
D 3	• Har förmåga för sök av försvunnen person under ytan med särskild teknisk utrustning
D 4	• Längre insatser under vattenytan genom dykning med lufttuber. • Polisen ansvarar för eftersök och är då den organisation som kallar in dykresurser. Tiden till dessa resurser är på plats går inte att ange.

Suicid

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga"											
Operativ förmåga	Sundsvall	Timrå	Njurunda	Alnö	Marfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ange	Fränsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
S 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
S 2	X										
S 3	X										
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort											
S 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S 2	10	20	20	20	30	40	50	15	25	70	50
S 3	<1										

Operativ förmåga

S 1	• Har förmågan till inledande insats och samtal med person som hotar om suicid
S 2	• Har förmåga till livräddning vid hot om hopp från högre höjd genom innehav av hoppkudde
S 3	• Har medlysning vid hot om suicid (inre befäl) för att kunna larma resurser från räddningstjänsten

IVPA

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga"

Operativ förmåga	Sundsvall	Tinnrå	Njurunda	Alnö	Matfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Änge	Fränsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
I 1	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
Tid (min) till förmågan uppnås i brandstationens närområde/tätort	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
I 1											

Operativ förmåga

I 1	Har förmåga att genomföra livsuppehållande åtgärder vid sjukvårdslarm till ambulansen anländer enligt IVPA avtal med landstinget
-----	--

Farliga ämnen

Med förmåga avses en sammanvägning av enhetens/enheternas kapacitet, utrustning, personalens kunskap och färdigheter samt tidsaspekter som tid till uppstart och uthållighet mot ställd uppgift. Matrisen beskriver den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser finns på skadeplatsen med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under förmågebeskrivning nivå FÄ 1-4

Operativ förmåga	Sundsvall	Timrå	Alnö	Matfors	Njurunda	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ange	Fränsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
FÄ 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
FÄ 2	X	X						X		X	
FÄ 3											
FÄ 4											
Tid till förmågan genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort samt till Sevesoanläggningar utanför tätort											
FÄ 1	10	10	15	15	15	15	15	15	15	15	15
FÄ 2	20	30	30	40	30	60	70	30	40	25	50
FÄ 3	30	30	30	50	35	70	70	30	40	80	70
FÄ 4											
Insatstiden är beroende av resursbehov och körtiderna från Härnösand, Kramfors, Farsta, och Piteå											

Operativ förmåga

FÄ1	• Enskild enhet ska kunna genomföra livräddande insats för direkt drabbade personer samt vissa begränsade egendom och miljöräddande insatser. • Enskild enhet ska i viss omfattning kunna genomföra livräddande insatser för indirekt drabbade. Med indirekt drabbade menas personer som inte befinner sig i det direkta skadeområdet men som riskerar att drabbas av till exempelvis flyktiga gasmoln
FÄ2	• Har personal, kunskap, färdighet och utrustning att inleda en första kemdykarinsats i okomplicerad riskmiljö (där inga särskilda risker förekommer) inom- och utomhus för att förhindra och mildra fortsatta skador på liv, egendom och miljö.
FÄ3	• Ska genom samlad förmåga med flera enheter ha möjlighet att genomföra och leda större räddningsinsatser vid mer komplexa och omfattande olyckor med farliga ämnen. • För nivå 3 gäller också att Räddningstjänstens utryckande enheter tillsammans med samverkande organisationer ska kunna genomföra mer omfattande livräddande insatser för indirekt drabbade.
FÄ4	• Räddningstjänsten Medelpad ska tillsammans med samverkande Räddningstjänster i regionen själva, så långt det är möjligt klara av att hantera de risker som finns i insatsområdet. För situationer då olyckan är alltför komplex, omfattande eller långdragen att inte heller regionens samlade resurser räcker till har Myndighetens för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) skapat förstärkningsresurser inom flera olika områden (bla. kem, indikering och sanering) samt vissa tecknat avtal med ett antal företag inom kemikaliesektorn.

Naturolyckor

Matrisen beskriver den operativa förmågan den enskilde styrkan har, samt den uppskattade tiden från larm till dess att tillräckliga resurser uppnås i brandstationens närområde/tätort med förmåga att genomföra uppgifterna som beskrivs under tabellen "Operativ Förmåga"

Operativ förmåga	Sundsvall	Tjörnå	Njurunda	Alnö	Matfors	Stöde	Liden	Nobel	Söråker	Ange	Frånsta
Operativ förmåga på enskild styrka											
N 1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
N 2	X									X	
N 3	X										
N 4	X										
Tid till förmågan genom förstärkning uppnås i brandstationens närområde/tätort											
N 1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
N 2	20	30	30	40	30	60	70	30	40	25	50
N 3	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
N 4	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90

Operativ förmåga

N1	- Genomföra avspärning och mindre länsupumpning, samt förbereda insats i väntan på förstärkning. - Förmåga att undsätta personer i samband med storm, extrema snöväder, isstorm, översvämning, ras och skred, mm.
N2	- Resurser för att kunna genomföra invallning, större länsupumpning, proppning, länsning - God kännedom om specialutrustning och hur de kan användas.
N3	Förmåga att ge varningar som räddar liv, egendom och miljö.
N4	- Leda insatser vid naturolyckor (analys, prioritering och beslut). - Kunna initiera krishantering och bidra i krisarbetet.

Alarmering

SOS alarmering av räddningstjänsten

Räddningstjänstens larmcentral är SOS Alarm. SOS Alarm kan alltid nå räddningstjänsten på oberoende larmvägar via stationslarm, radio, direkt till personsökare eller över ordinarie telefonförbindelser. För att larma Medelpads räddningstjänstförbund på snabbaste sätt använder SOS en modern teknisk plattform, DRH (dynamisk resurshantering). Dynamisk resurshantering innebär att närmsta/lämpligaste enhet med rätt kravställd förmåga, larmas efter position från kartan.

S10: Räddningstjänsten Medelpad ska alltid kunna alarmeras av SOS alarm.

- **P10.1:** Räddningstjänsten ska inneha teknisk utrustning för sin alarmering, som säkerställer funktion vid normal drift och som har redundans, som kan användas vid störningar.

Allmänhetens alarmering

Räddningstjänsten och andra blåljusorganisationer larmas via 112. För att säkerställa allmänhetens möjlighet under telestörningar, larma räddningstjänst och andra blåljusorganisationer, vidtar inre befälet åtgärder enligt särskilda instruktioner.

S11: Allmänheten ska kunna larma samhällets blåljusorganisationer

- **P11.1:** Vid telestörningar inom Medelpad, som enligt fastställd omfattning bedöms påverka möjligheten att larma 112, ska allmänheten informeras.
- **P11.2:** Allmänheten ska vid telestörningar enligt fastställd omfattning ha möjlighet att komma i kontakt med SOS Alarm genom;
 - * larmanordning placerad på brandstationerna,
 - * eller via brandpersonal som finns i berört område utplacera brandfordon,
 - * eller från utsedda trygghetspunkter som har teknisk lösning för att nå SOS Alarm.

Alarmering av semiprofessionella och frivilliga

DRH tekniken kommer i framtiden kunna användas för att larma semiprofessionella (väktare, hemtjänstpersonal, distriktsköterskor mm) samt frivilliga privatpersoner för snabbare hjälp till den drabbade. När det blir möjligt kommer Medelpads Räddningstjänstförbund att använda tekniken för detta.

Varning och information till allmänheten

Kommuninnevånare ska kunna varnas och informeras vid allvarigare olyckshändelser.

Exempel på tänkbara händelser som kan föranleda ett snabbt behov av varning och information är olje- och kemikalieutsläpp som påverkar vattentäkter, utsläpp av giftiga och/eller brandfarliga gaser, stor explosionsrisk eller en omfattande brand som producerar stora mängder giftig eller irriterande brandrök.

Vid beslut om att allmänheten ska varnas med anledning av omedelbar eller snart förestående fara, ska VM-signalen "Viktigt meddelande" utnyttjas. VM-signalen består av upprepade 7 sekunder långa ljudstötar med 14 sekunders paus mellan, se figur 3.

Figur 17. Schematisk bild över VM-signalen.

Efter begäran från Räddningsledaren (RL) aktiveras signalen av räddningstjänstens Inre befäl (IB) från sambands- och ledningscentralen SOL, vilken är samlokaliserad med SOS-centralen. Alternativ plats för aktivering är inne i Räddningscentralen (RC) på brandstation i Sundsvall.

När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster dörrar och ventiler samt lyssna på riks- eller lokalradion. Utlöses VM-signalen ska den direkt åtföljas av VMA "Viktigt meddelande till Allmänheten" i radio och TV med aktuell information, råd och anvisningar till allmänheten. För att detta radiomeddelande snabbt och korrekt ska kunna ges, ska förtryckta meddelanden finnas. VMA kan även användas för viktiga meddelanden eller information som inte innebär omedelbar eller snart förestående fara. Förberedande information delges kommuninnevånarna regelbundet via räddningstjänstens hemsida www.raddning.info. Räddningstjänsten ansvarar för underhåll av varningssystemet för VM-signalen.

Räddningstjänst under höjd beredskap

Medelpads räddningstjänstförbunds organisation för räddningstjänst under höjd beredskap bygger på en förstärkning av den fredstida organisationen. Lednings- räddnings-, förvaltnings- och skadeförebyggande organisationer ska utnyttjas med så små förändringar som möjligt. En effektiv räddningstjänst i fred är grunden för en väl fungerande räddningstjänst vid höjd beredskap.

Målen för räddningstjänsten i fred gäller även under höjd beredskap. Dock kommer under höjd beredskap fokus vara mera kortsiktigt inriktat på skadeavhjälpande verksamhet istället för förebyggande sådan.

Kvalitetssäkring av räddningsinsatser.

Regelbunden utbildning och övning är viktiga moment i arbetet för att behålla och öka kompetensen hos personalen inom räddningstjänsten. Tillgång till en bra övningsanläggning och kompetenta medarbetare är för detta av stor betydelse. Inriktningen på övningarna ska ta hänsyn till den aktuella risk- och hotbilden, funktionsansvarigas planering, individuella behov och formella krav som ställs.

Enligt 3 kapitlet 10 § LSO ska en olycka som föranlett en räddningsinsats utredas i skäligen omfattning bland annat avseende räddningsinsatsens utförande. Resultatet av dessa utredningar ska användas som ett verktyg i räddningstjänstens arbete med kvalitetssäkring av sina räddningsinsatser.

S12: Räddningstjänsten Medelpad har en hög lägsta nivå vid genomförandet av sina räddningsinsatser

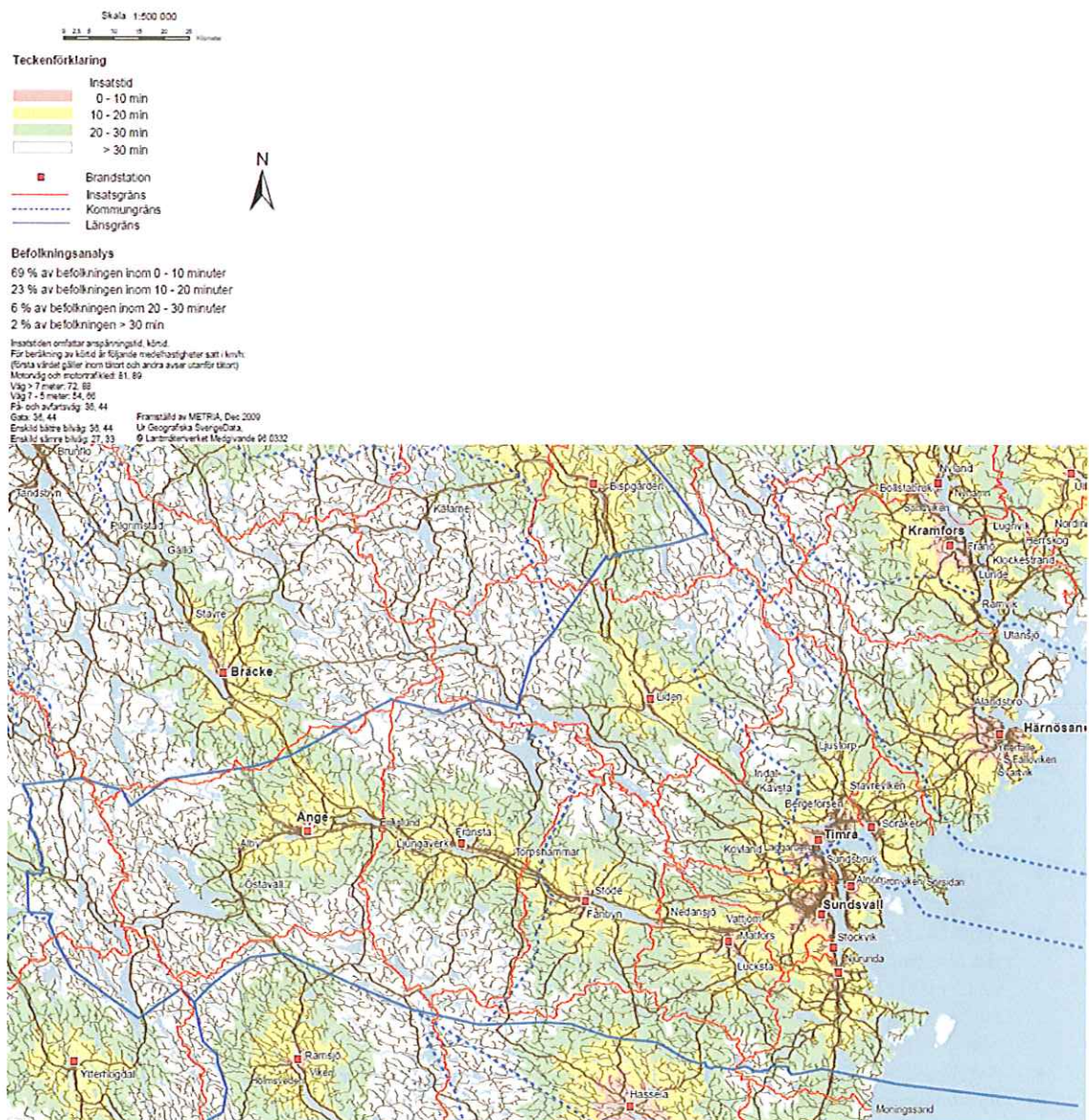
- **P12.1:** På skyddscentrat bedrivs en modern och utvecklande intern utbildnings- och övningsverksamhet.
- **P12.2:** Internutbildningsverksamheten genomför riktade övningar mot prestationsmål, förmågebeskrivningar samt styrande dokument som utges av räddningsavdelningen.
- **P12.3:** Inom internutbildningsverksamheten bedrivs utvecklingsarbeten gällande teknik, metod, taktik och ledning.
- **P12.4:** Närvaro och genomförande av övningar och utbildningar dokumenteras i vårt verksamhetsprogram.
- **P12.5:** Den årligen planerade övningstiden för den operativa personalen ska minst omfatta 200 timmar/år för personal på heltidsstyrka och 50 timmar/år för personal på deltidstyrka.
- **P12.6:** För den operativa ledningsorganisation, som ska leda insatser vid storolyckor ska årligen 50 timmars övningstid genomföras.
- **P12.7:** Uppföljning av övningsverksamheten ska genomföras kontinuerligt
- **P12.8:** Rutinmässigt ska efter räddningsinsatser insatsutvärdering genomföras enligt AAR metoden (After Action Review)
- **P12.8:** Erfarenheter från insatsutvärderingar återförs till den operativa verksamheten genom information, övningar- och utbildningar.

Samverkan

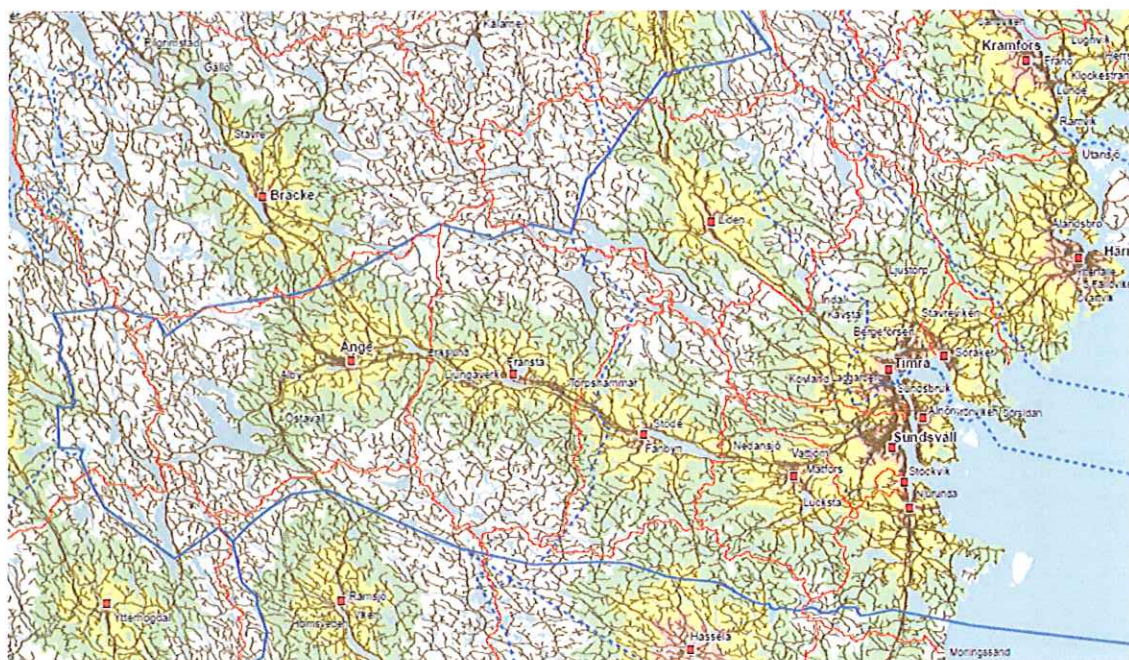
Inom det skadeavhjälpande området har MRF ett stort antal samverkansavtal. Dessa reglerar bland annat hur utalarmering ska ske samt hur samarbetet med närliggande kommuner ska fungera. Följande samverkansavtal finns;

- Samarbetsavtal med SOS-alarm Sverige AB avseende utlarmning av den kommunala räddningstjänsten i fred, under större samhällspåfrestningar och under höjd beredskap inom Sundsvall, Timrå och Ånge kommun.
- Avtal med SOS alarm AB avseende ett Zenithbord inne på SOS centralen i Sundsvall, samt gemensamt arbete mellan MRF Inre befäl samt SOS operatör vid räddningsinsatser
- Avtal med Akzo Nobel rörande drift av deras räddningsstyrka i Stockvik.
- Avtal om gränslös samverkan med samtliga räddningstjänster i Västernorrland (Höga Kusten Ådalens Räddningstjänstförbund och Örnsköldsvik) vilket innebär att närmsta styrka till en olycka alltid larmas.
- Avtal om gränslös samverkan med Norrhälsinge Räddningstjänstförbund och Jämtlands Räddningstjänstförbund vilket innebär att närmsta styrka till en olycka ska alltid larmas.
- Avtal med HKÅ och Örnsköldsviks Räddningstjänst om gemensamt nyttjande av MRF:s inre befäl och övrig kem kompetens vid insatser inom området farliga ämnen samt nyttjande av gemensamma resurser vid insatser för tung räddning tex buss, lastbil- och tågolyckor.
- Avtal om gemensam Räddningschef i beredskap (RCB), med Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen samt nyttjande av MRF:s inre befäl vid vissa räddningsinsatser inom HKÅ:s geografiska område.
- Avtal med Höga Kusten Ådalens Räddningstjänstförbund om hjälp vid brandlarm från flygvapnets anläggning i Liden.
- Samarbetsavtal med Landstinget Västernorrland omfattande utalarmering av räddningstjänstpersonal till sjuk/skadad person för omhändertagande, i väntan på ambulans (IVPA).
- Avtal med landstingsfastigheter i Västernorrland, som innebär att räddningstjänsten fungerar som beredskapsstyrka vid helikopterlandningar på Sundsvalls sjukhus.
- Avtal med Sundsvalls kommun (Stadsbyggnadskontoret), Timrå kommun (Kultur och Teknik), och Ånge kommun (Tekniska kontoret) som innebär att räddningstjänsten ansvarar för att hålla vägbanan farbar och befriad från hinder i samband med olyckor på vägar.
- Avtal mellan RVR AB som omfattar akut restvärdeskydd, sanering av väg och järnväg, evakuering av tåg samt utbildning för arbetsjordning och arbete på väg- och spårområde.
- Avtal med MSB, gällande kemkoordinator-funktion för utveckling av kemberedskapen inom Jämtland och Västernorrlands Län.
- Avtal med Släckmedelscentralen SMC, om att Räddningstjänsten Medelpad med kort varsel efter begäran ska inställa sig på angiven plats med SMC:s släckutrustning som är placerad i Sundsvall och insatsstyrka på en teamchef och fyra brandmän, för att medverka vid den lokala räddningstjänstens insats vid bekämpning av oljecisternbränder, i första hand i Norrland. MRF ska också enligt avtalet inneha en halvtidstjänst som SMC koordinator.
- Avtal med SHRA Sundsvall (motorklubben) om att motorklubben efter begäran från Medelpads Räddningstjänstförbund ska ställa det av motorklubben ägda brandfordonet, till Räddningstjänstens förfogande.
- Avtal med sjöräddningssällskapet SSRS angående medverkan vid kommunal räddningstjänst till havs inom de kommunala hamnområdena, samt för medhjälp av transport av personal och utrustning vid bränder på öar. Avtalet omfattar även övningsverksamhet
- Avtal med bärgningsföretag om hjälp vid räddningsinsatser avseende tung räddning.
- Avtal med Ljustorps Frivilliga Brandkår om frivillig hjälp vid räddningsinsatser

Bilaga 1– Insattider

Figur 18 Insattider för Medelpads räddningstjänstförbunds geografiska område

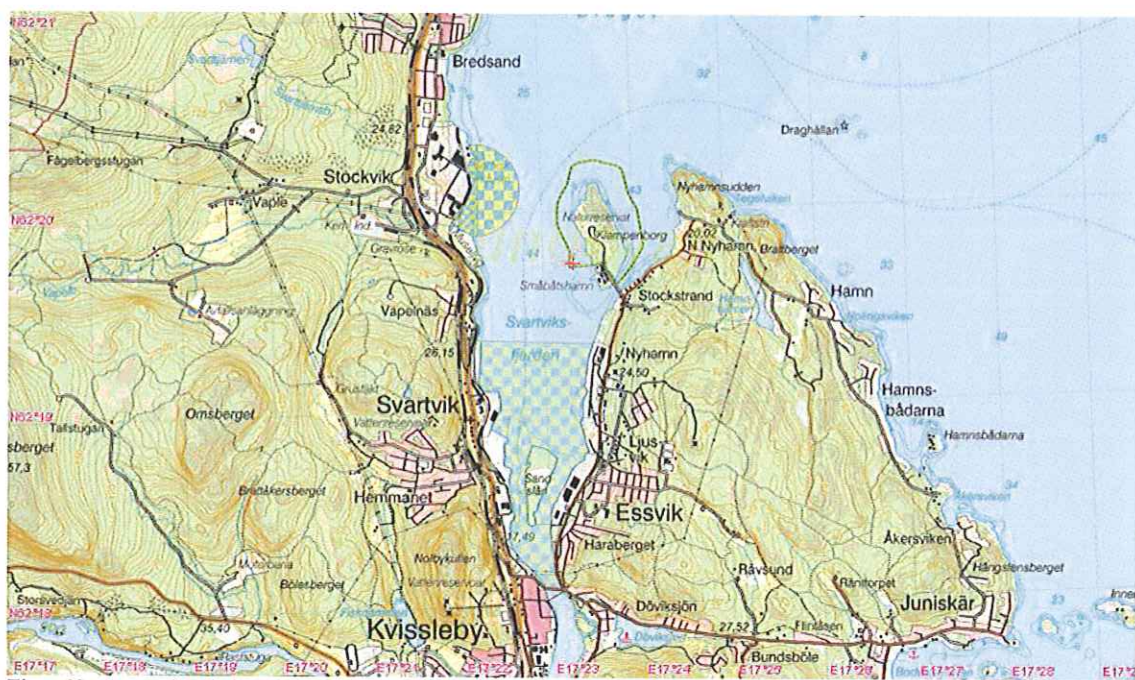

Bilaga 2 Gränsdragning för kommunalt- och statligt ansvar inom vattenområdet

Staten ansvarar inom Sveriges sjöterritorium och Sveriges ekonomiska zon via Sjöfartsverket för Sjöräddningstjänst (livräddning) och via Kustbevakningen för miljöräddningstjänst till sjöss. I övriga insjöar, vattendrag, kanaler och hamnar inom medlemskommunerna har MRF motsvarande ansvar. Nedan visas (figur 4-8) de vattenområden kring hamnar där MRF har ansvar för liv- och miljöräddning.

Figur 19. Galtströms hamnområde.

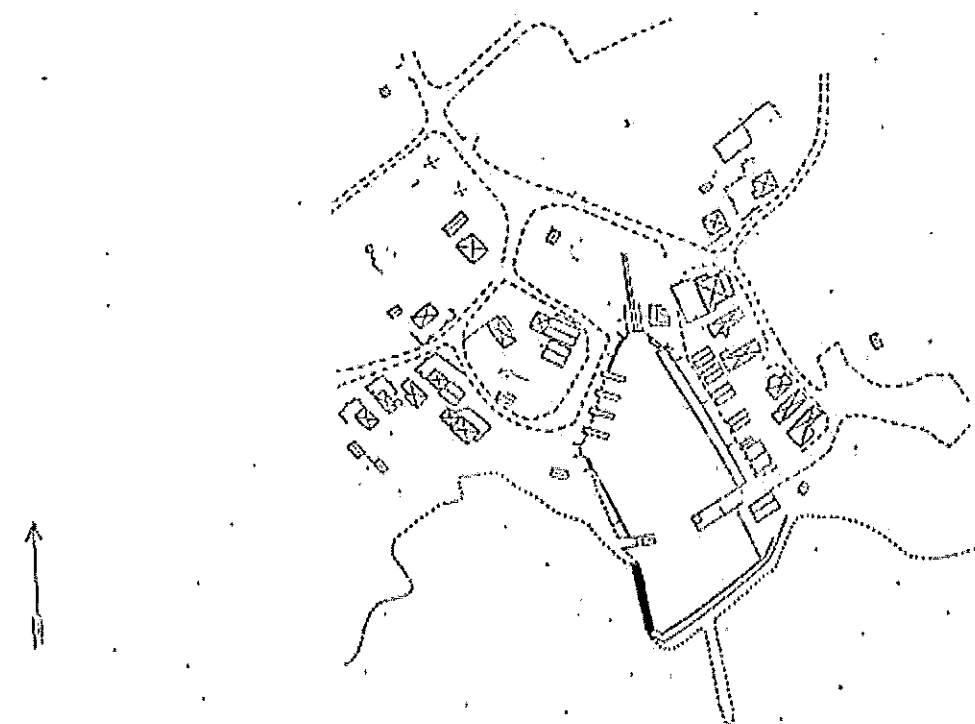
Figur 20. Stockvik – Svartviksfjärden hamnområden.

Figur 21. Sundsvall och Tunadals hamnområden.

Figur 22. Östrand, Wifstavarv och Söråkers hamnområden.

Figur 23. Lörans hamn med hamnområde mellan kajanläggning/strand och markerad gräns.